asaf koçak karikatür yarışması sonuçlandı

AYLIK MİZAH DERGİSİ • YIL: 3

KASIKATÜR

SAYI: 28 • TEMMUZ 1995

YARIN ÇOK GEÇ OLABİLİR

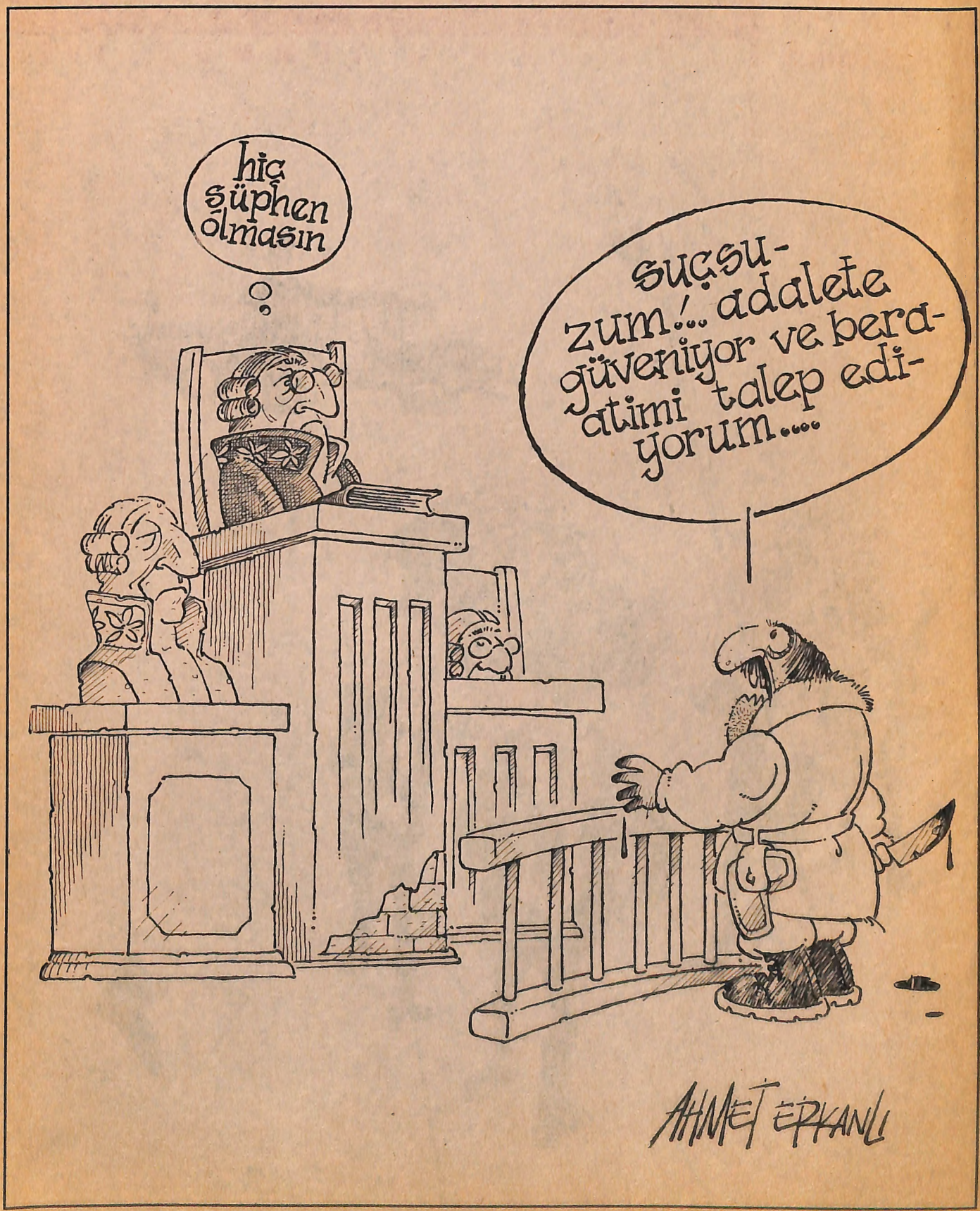

AHMET ERKANLI

KARİKATÜR

SAHİBİ VE YAYIN YÖNETMENİ
KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ ANKARA İRTİBAT BÜROSU ADINA ANKARA TEMSİLCİSİ
METİN PEKER

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
BÜLENT OKUTAN

YAYIN KURULU
ALİ FUAT SÜER
MURAT ÖZMENEK
ORHAN TÜLEYLİOĞLU
CUMHUR GAZİOĞLU
HİCABİ DEMİRCİ

KATKIDA BULUNANLAR
ALİ ULVİ ERSOY
ALTAN ÖZESKİCİ
AHMET ERKANLI
AHMET ÖZTÜRK LEVENT
ALİ ŞUR
ALİ ŞÜKRÜ FİDAN
ASKIN AYRANCIOĞLU
BÜLENT KARAKÖSE
BİROL ÇÜN
CEM KOCATAŞ
CANOL KOCAGÖZ
DİNÇER PİLGİN
ERDOĞAN BAŞOL
FARUK KARAÇAY
ERAY ÖZBEK
EDİZ ÇELİK
EROL ÖZDEMİR
FERRUH DOĞAN
HASAN UYSAL
HAKAN ŞENGÜN
HÜSEYİN ÇAKMAK
HÜSEYİN TANYERİ
HİCABİ DEMİRCİ
HAKAN DEMİRCİ
İSMET LOKMAN
KADİR DOĞRUER
KADİR CENGİZ
LEVENT CANTEK
MUHAMMED ŞENGÖZ
MURAT ŞAYİN
MÜMTAZ İDİL
MÜRTEZA ALBAYRAK
MEHMET TEYLİM
METE AĞAOĞLU
MEHMET ALİ TÜRKMEN
MUSTAFA BİLGİN
ORHAN DOĞU
OĞUZ GÜREL
OKTAY BİNGÖL
ÖZCAN ÇALIŞKAN
TURGUT DEMİR
RUHİ TEK
ÜMİT ÖGMEL
ÜLKÜ OVAT
UĞUR PAMUK
SECKİN TEMUR
SELİM UŞLU
SERVET GÜREL
SABİT FİKRİ
SERDAR ÇAKIRER
TURGAY KARADAĞ
TURHAN SELÇUK
YENER ÇAKMAK
YİĞİT ÖZGÜR

BASKI : BAROK OFSET / ANKARA

İRTİBAT VE YAZIŞMA ADRESİ
Konur Sokak 31/10 Kızılay-ANKARA
Tel: 417 37 28

POSTA ÇEK NO : 104902 METİN PEKER
Altı Ay : 160.000.-TL Bir Yıllık: 360.000.-TL

Kapak Tasarımı : Servet GÜREL
Kapak Karikatürü : Eray ÖZBEK

Karikatür Dergisi'ndeki eserler kaynak gösterilmeden yayınlanamaz.

KARİKATÜR'DEN

SEVGİLİ KARİKATÜR DOSTLARI

Acılı Temmuz gene geldi çattı. Hem de ne çatış!

Biz, **Asaf Koçak**'ı, **Metin Altıok**'u, **Behçet Aysan**'ı, **Nesimi Çimen**'i, **Hasret Gültekin**'i, **Asım Bezirci**'yi, **Muhlis Akarsu**'yu ve diğer canları anmaya hazırlanırken DGM gerekçeli kararını Yargıtay'a sundu.

Mahkeme'nin söylediğine göre Sivas bölgesinde faaliyet gösteren dinci örgüt yokmuş ki, sanıklar böyle bir örgütün adamları olarak Madımak'ı yakmış olsunlarmış. Yakıcılar raslantı sonucu biraraya gelmiş oluyorlarmış. Sıvas sokaklarında ikisi birbirlerine rastlamışlar. Camide rastlamış olsalar ne yazarmış. Birbirlerine demişler ki, **"Yahu iyi ki sana rastladım, gel şurada bir otel var yakalım da bir seyredelim!"** Haydi olmuşlar iki kişi, sonra bir üçüncüye rastlamışlar; ona da demişler ki, "Yahu biz işte böyle böyle..." Haydi o takılmaz mı peşlerine.

Zaten üç kişi birarada yürürken dördüncünün, dört kişi yürürken beşincinin "Ne oluyoruz Arkadaş Refah un mu dağıtıyor?" diye koştuğu bir kentte yaşıyor oluyormuşuz...

Dolayısıyla kalabalık çoğaldıkça çoğalmış, tesadüfen. Oradan geçmekte olan Belediye Başkanı Karamollaoğlu, **"Madem böyle bir kalabalık toplanmış, en iyisi bir Fatiha Okuyalım"** diye geçirmiş aklından, gene tesadüfen. Fatiha ise ölülerin ruhuna okunacağına göre, ölü bulunması gerekmiş ki, işte o zaman Madımak'ta toplananlar gelmiş akla. Tabii tesadüfen. Aziz Nesin'in orada bulunması da aslında pek önemli değilmiş, nitekim o olmasa da kalabalık bir fatiha okuyacakmış! Aziz Nesin'in olması olaya bir Şeriatçı kalkışma görüntüsü vermiş, ki, işte bu da onun bir "kışkırtıcı" olmasıyla açıklanabilirmiş... Miş, miş miş...

Dolayısıyla tesadüfen biraraya gelmiş olan bu insanları cezalandırmak zorlama olurmuş. Zorlama ise bilindiği gibi hukukta yoktur. Hukuk zorlamaz. Daha doğrusu hukuk kimi zorlayacağını bilir. Bilmek zorundadır. **Zorlanmayacak kişiler vardır.** O kişiler hukukun kendisi zorlarlar. Nitekim öyle olmuştur.

İki sene önce Madımak yakıldığında, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, "Vatandaşla güvenlik güçlerini karşı karşıya getirmeyelim" demişti. Öyle yapıldı. Güvenlik güçleri yakıcılarla karşı karşıya gelmediler de yanyana durdular. O zaman Başbakan Çiller buyurmuştu ki, "Allah'a şükür dışarıdakilere bir şey olmadı." İçeridekiler yandı, dışarıdakilere bir şey olmadı. O gün de bugün de bir şey olmadı. Adalet vatandaşın yanındadır. Yakıcılar da vatandaştır.

Acılı Temmuz'da halk olarak onları anacağız. Mitinglerle, panellerle, toplantılarla. Daha büyük anma ise kuşkusuz mücadeleyle oluyor. Geçtiğimiz ay bu mücadelenin dalgaları Kızılay meydanına kadar ulaştı. Emekçinin sesi Meclis duvarlarında yankılandı. RP laf salatasıyla laikliği tarhip etmenin çarelerini arıyor. 24 Madde üzerindeki tartışmada bu, açıkça görüldü. İşte o laf cambazlığı, Kızılay'ı mesken tutan yüzbinin üzerindeki kamu çalışanının gür sesi yanında son derece komik kalıverdi. Böyle böyle olacak bu iş. Ağlamak çare değil.

Ağlamıyoruz.

Asaf Koçak Arkadaşımızı ve diğer canlarımızı unutmadık, onları yakanlarıda unutmayacağız.

Bütün Karikatür okuyucularına sevgiler sunuyoruz.

NÖBETÇİ YALANCI ŞAHİT

MAKSAT MUHABBET

hASAN uYSAL

Olayı görmeden anlatmak, tanımlamak, oradaki havayı vermek o kadar olanaksız ki. Aynı görünteleri; SHP'nin Belediye Başkanlıklarının büyük çoğunluğunu kazandığında yaşamıştık. Şimdi aynı durum, aradan geçen 4 yıla karşın CHP'li ve DYP'li Baknalıklarda, Grup Yöneticilerinin ve milletvekillernin odalarında görülüyor.Ankara'da sabahın erken saatlerinden başlayarak küçük ve büyük gruplar hareketlenmeye başlıyor. Hatta otobüslerle Ankara'ya sefer düzenleyenler bile var. Dahası gruba davul zurna ekibi takanlara bile raslanıyor. Başbakan, Başbakan yardımcısı, Bakanlar, grup yöneticileri perişan.. Sabahın erken saatlerinden geç saatlere kadar düzenlenen seferlere karşı koymak neredeyse olanaksız. Günlerce sıra bekleyenler de çabası. Görüşübilmek için; kahramanca, kapılarda koridorlarda bekleşiyorlar. da yetmiyor, örneğin Mrs. Çiller'e ziyarete gelenler" gelmişken" deyip Çetin'e, Çetin'e gelenler ise Mrs. Çiller'in odasına doğru seferler yapıyorlar. Zaten Başbakan Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanlarının bulunduğu Başbakanlık binası yolcu vapurlarından, belediye otobüslerinden, tren garından daha tenha değil. Koridordan kalabalıkları yarıp geçmek, deveye hendek atlatmaktan daha zor. Seferler ha bugün ha yarın biter diye beklendiyse de boşuna. Aradan geçen 4 yıl içinde ziyaretcinin sayısında değil azalma, tersine artma eğilimi yüksek biçimde devam ediyor...

TBMM daha büyük alem; Şeffaflık adı altında halka açılan sadece hükümet değil, iktidar partilerinin milletvekilleri de oldu. Meclise giriş ve çıkışta, kimlik alıp verme kuyrukalrı neredeyse, km. yi buluyor hergün. Parlamenterlerin odaları ağzına kadar dolu, kapılarda sıra bekleyenler de cabası.. Milletvekilleri kısa süre içinde gelenlerle konuşmakta bitap düşünce, Genel kurulun toplandığı günler saat 14'den sonra TBMM ziyaretciye kapanması gibi bir önlem alındı. Hatat kimi günler TBMM'ye ziyaretci girişi yasaklandı! Ama kim dinler? Amcaoğlu, halaoğlu, teyzeoğlu, dayıoğlu adı altında yine de girmeyibaşarıyorlar. İkinci önlem Meclis kulislerine ziyaretcinin alınmaması oldu ki, bu da fos çıktı. Neredeyse kulislerde polislerle kovalamaca oynanıyor.

Kısacası bu durumla başa çıkılacak gibi değil." Onlar mademki hükümet ya da iktidar partisinin miletvekilleri, öyleyse katlanacaklar, kendileriyle görüşmek isteyenlerle görüşecekler!" diyebilirsiniz ama bir gün 24 saatle sınırlı olduğuna göre, ne zaman okuyacalar, araştırma yapıp; öneri, eleştiri getirecekler, kısacası parlamenterlik görevlerini sürdürecekler? Bakanlar ne zaman icraat için çalışmada bulunacaklar? Ben de bu iş sonunda biter diye düşünüyordum ama bu görüşümden caydım. 60 milyonluk ülkede sadece 500 bin kişi, örneğin Çetin'i kutlamak, geldiği yörenin sorununu iletmek ya da kişisel bir istekte bulunmak içni gise, Bir kişi günde kaç kişiyle görüşebilir? istekseniz bunları, hiç durmaksızın grup grup içeriye alsanız bile 200, bilemediniz 300 kişi. Bölüm 500 bin kişiye... Bin 600 gün eder, yani 4.5 yıl. Böyle bir şeye olanak var mı?

Vatandaşın Ankara'ya düzenlediğ seferler yüzünden çalışamaz hale gelen parlamenter ve bakanlar işin bir yüzü diğer yüzü ise sefer düzenleyenler, ev isteyenler arsa isteyenler. İlçesinin il, kasabasının ilçe yapılmasını isteyenler, tabii ön sırada iş arayanlar, emeklilik işleminin iptalini isteyenler atama bekleyenler, oğluna öğrenci yurdunda yer verilmesini isteyenler, bölgelerinde ki herhangi bir görevlinin Vali, Emniyet, Bayındırlık, Karayolları, YSE veya Milli Eğitim müdürü vb.. bu görevinden alınmasını isteyenler yerine yapılacak atama için isim verenler, kredi bekleyenler, illerine fabrika-okul isteyenler su-elektrik-telefon santralı, köprü ve yol talepleri hatta eş isteyen veya çevre kirliliği için önlem bekleyenler... İşin bir başka ilginç yanı daha var; Bu seferleri düzenleyenlerin önemli bölümü, ANAP İktidara geldiğinde, "ANAP'lıyız" ayakları ile Turguz Özal'ı ziyaret edip, yüz sürenler... Şimdi aynı adamlar, DYP'li veya CHP'li rollerde gelip, "Nihayet, çok şükür geldiniz Bizi Anap'tan kurtardınız! diye önce Demirel ve İnönü'yü, şimdilerde MRs. Çiller ve Çetin'i bağırlarına basıyorlar. Daha yüzlerce örnek saymakla tükenmez... Eski Çevre Bakanı Doğan Canyürek'in verdiği ilginç örneği anlatmak isterim: Yaşlı bir adam başvurmuş Baknalığa Bakanlığın konuyla ilgisi yok ama, demek ki o da ancak Çevre Bakanlığına ulaşabilmiş. Demek ki Bakana, "Niye emeklilik maaşlarını yükseltiyorsunuz? "Bakan şaşırmış. Yaşlı adam heme neklemiş: "Çok para alınca kadınlar evlenmiyor. Biz evlenecek hamım bulamıyoruz." Bu da bir görüş tabi... Kültür Bakanlığına yalnız iş talebinde bulunanların sayısı kaç dersiniz? Şimdiden 16 bini aştı iyi mi? Adı üstünde Kültür... "Ne iş yaparsın?" diye oruyorsunuz, gözlerini açarak "Her iş abi!" diyor. Bunlar gariban kısmı. Bir de entelektüelmiş gibi olnalar var. Biraz isim yapmışsa ya da hatırlı bir yakınını devreye okmuşsa Allah Allah... Pazarlığa Müsteşarlıktan başlıyor ve Genel Müdürlükten aşağısını kabul etmiyor. Aralarında, Bakanın kıramaycağı, çok hatırlı ve baba isimler de var. Sadece onların istediği yerleri verseniz Bakanlıkta ki müsteşar sayısını 1'den 7'ye, yardımcılarının sayısını da 28'e çıkarmak gerekir. Hoş çoğu işsiz, daire şube şefliğine bile çoktan tav, tav olmasına ya, büyük oynayıp" kaybedersem büyük kaybedeyim" diyor.

Bölgelerinde sorunlarını çözemeyenler ki, bunun nedeni yetkilerin merkezde toplanmasından kaynaklanıyor, insanlar zorunlu olarak merkeze taşınıyorlar. Tabii birikime en büyük neden işsilik. Açık işsiz sayısı bile 8 milyonu çoktaaan aşmışsa... İnanın TBMM'de her Genel Kurul öncesi kulislerde oturunları görüp izleseniz yüreğiniz dayanmaz; Eski miletvekilleri, eski yüksek bürokratlar, hatta eski bakanlar öylece oturup duruyorlar. Gelip geçen bakanların gözününn içine bakmak, hatırlanıp bir yerlerde iş bulabilmek için. İş bulma çocukluğumuzda "aslanın ağzında" idi. Sonra midesine indi. Şimdi mididen de çıktı. Tek tek kanalizasyonları araştırmamız gerek...

Özellikle iktidar ortaklarının Grup Başkanvekilleri ziyaretçilerden başını kaşıyacak hali kalmayanlardan. Eşi-Dostu ile görüşmeyi bırakın. Grup başkanvekilliğinin gerektirdiği işleri bile yapacak durumda değildir. Günde 200-300 kişi, kapıda sürekli sıra bekleyenler... Geçtiğimiz hafta CHP grupbaşkan vekili Mehmet Kerimoğlu'nun kapısının önünden geçerken 20-25 kişilik bir grup odasından çıktı. İnanılmaz bir şey, onlardan sonra içeriye girmek için bekeyen tek kişi bile yok! "Aman yalnızlık hissetmesin (!)" diyerek odasına daldım. Perişan halde, zor araladığı yorgun gözlerle bana baktı;

- Ben nöbetci ziyaretciyim. CHP görevlendirdi, grup yöneticileri ziyaretcisiz kalırsa, yalnız çekmesinler diye hemen ben geliyor ve ziyaretci rolü oynuyorum!

Kerimoğlu bir kahkaha patlattı. Belki de ilk kez yalnız kalmasına ve ben buna izin vermemiş olduğum halde.. Biz gülerken odaya, ziyaretci trafiğinden bunalmış halde Kerimoğlu'nun yanına kaçan bir başka CHP yönetcisi, TBMM Eski Başkanvekili Fehmi Işıklar girdi. Niye güldüğümüzü merak edince anlattık. "Söz nöbetci yalancı şahiti duydunuz mu?" diye sordu, nöbetçi ziyaretciye karşılık olarak, Ardından anlatmaya başladı:

"Adamın biri mahkemeye başvurmuş. Mübaşir bir şahit bulmasını istemiş ve hangi adreste bulunabileceğini tarif etmiş: 'Şu aşağıdaki caminin altında yalancı şahitler kahvesi vardır. Oraya git bir yalancı şahit bul getir!' Adam kalkıp, tarif edilen kahveye ulaşmış ama, içeride sadece bir tek kiş ioturuyor. Yanlış geldiğini düşünüp kahveciye sormuş. Kahveci 'yok doğru geldiniz .Biliyorsunuz iş güç çok, diğerleri işlerinde. Burada bekleyen tek kişi de nöbetci yalancı şahittir' Adam nöbetci şahiti yanına takıp, çıkmış kahveden. Mahkemeye doğru giderken yalancı şahit sormuş;

- Mahkemede ne işin var beyim?

- Bir senet işi.

Yalancı şahit atılmış hemen;

- Vay namussuzlur daha ödemelediler mi senedi?

- Yok, demiş adam. Senedi ödemeyen benim!

Yalancı şahit ellerini iki yana açıp bağırmış!

- Allah allah, bir senedi kaç defa ödeyeceksin birader!

Aslına bakarsanız bu fıkra bile değil, gerçeğin ta kendisi. Gelişmelere baktıkca, sahtekarların, namuzsuzların, her dönemin adamlarının bu dönemde de bir anda el üstüne gelişlerine tanık oldukca, her yıl olduğu gibi umutlu başadığımız yıl daha ortasına gelirken giderek beklediğimiz güzel duygular kırılmaya başladı. Hele ki Türkiye'ye ilşikin gerçek rakamlar birbir elimize geçtikçe... 60 milyonluk kocaman ülkde küçücük bir pastanın varlığını görünce... Küçücük pastayı; ister Komünizm adına, ister Faşizm adına, ister Sosyal Devlet, ister liberalizm, isterseniz vahşi kapitalizm adına dağıtın ne farkeder? Çözüm yolu pastayı büyütmekten geçiyor. Bunun için üretim, üretim için yatırım, yatırım için ise sermaye gerekiyor. Adı ister özel, ister yabancı isterse devlet sermayesi olsun. Bunlardan hiç biri yoksa? Pasta büyümeyecek demektir! Pasta büyümezse Demokrasi ve insan haklarıda sizlere ömür; işsizliğin önlenememesi, enflasyonun frenlenememesi gibi... Ne demişler;" Ne kadar ekmek o kadar köfte." Aynı durum;

" Ne kadar pasta, o kadar demokrasi!"

KADİR CENGİZ

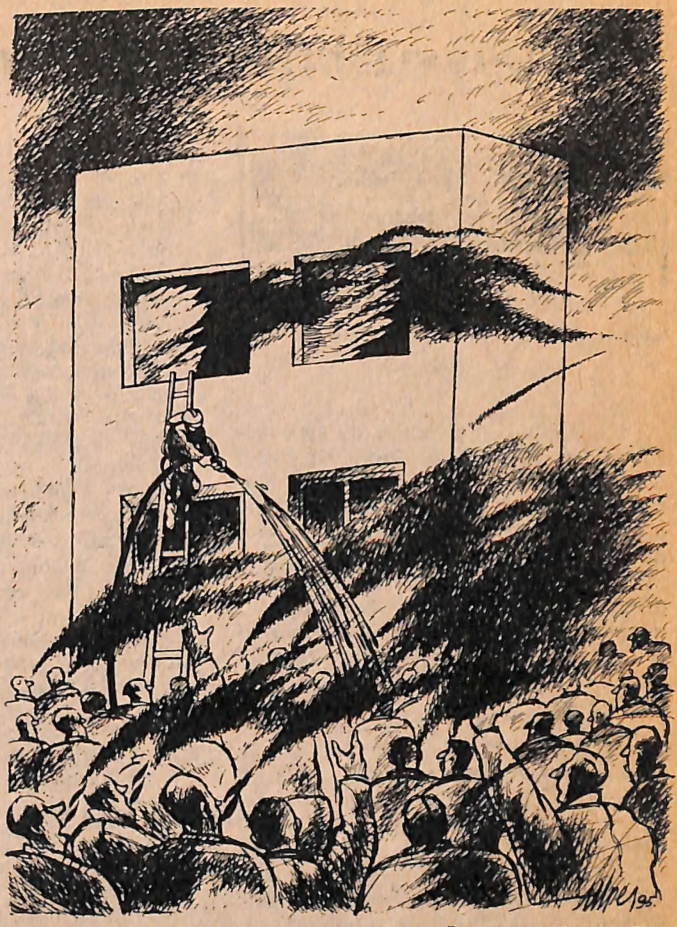

(Asaf Koçak Karikatür Yarışması Başarı Ödülü) ALPER SUSUZLU

YENER ÇAKMAK

TERCÜMEYLE İNTİHAL ARASINDAKİ MESAFE ÇOK MU UZUN?(2)

ZARF İLE MAZRUF

SABİT FİKRİ

Tabii tüm bunları soyut düzeyde çözümlemek gerekirse de çeviri yapanların öznel sayılabilecek değerlendirmeleri konunun anlaşılması bakımından daha ilginç olabilir. Aslında sorunun anlaşılması açısından dönem dönem özenilen çeviri dergileri yayınlarının bir şekilde anlaşılması gerekmektedir. Bir yayınevinin çıkardığı çeviri dergisinin yanında devlet'de, Kültür Bakanlığı bir dönem, 1940'lı yıllara özenen bir tarzda **Çeviri Dergisi** yayınlamıştır. Eski dönemlerin etkisinden kaynaklanarak bu tür çevirilerin 1960'lı yıllarda, tabii dönemin getirdiği yeni anlayışlar çerçevesinde yapılmasının düşünülmesini de işin topyekün gerçekleştirilmesi anlamında özel bir önemi vardır. Bu özel önem daha sonraki dönemlere de başka bir biçimde gündeme getirilip konu belli bir çerçevede sunulmak istenmiştir. Ondan sonra gerçekleşen baş atılımlarda, kültürel bakımdan önemli olarak telakki edilen atılımlarda da konunun nasıl takdim edildğinin bilinmesi gerekmektedir. Türk entellektüelinin sorunu nasıl farkettiğinin anlaşılması konunun çözümlenmesi açısından merkezi bir önem taşımaktadır. 1980'li yılların hemen başlarında **Yazko Çeviri** dergisi çıkmıştır. Bu dergi belli bir doğrultudaki siyasal eğilimin özellikle önemsediği ebedi metinlerin Türkçeye çevrilmesini önüne temel bir hedef olarak koymuştur. Zaten dönem özellikle siyasal konuların rahatlıkla gündeme getirilmesinin oldukça zor olduğu bir zaman kesitidir. Aslında anılan derginin yönelimi mi, amaçlarını tespit eden çıkış yazısının da incelenmesi gerekmektedir. Bunu andırır bir tarzda, biraz daha geç bir tarihte, takriben beş-on yıl sonra **Metis Çeviri** dergisi yayılanmışır. Dikkat edilince görülebileceği gibi bu dergilerde ağırlılı olmak bir yana çoğunlukla edebiyat üzerine çeviri yapılmışır. İnsanlar siyasete endeksil oldukları için bu tarz ve benzeri nitelikte ki dergilerin hemen hiç iz bırakmamaları doğal görünmektedir. Bu doğrultuda konunun edebiyat olması hesebıyla biraz daha çeşitlilik olabileceği, durumun böyle bir durumla karşılaşılmamıştır. Edebiyat alanında, da bir yeknesaklıkın gündeme gelmiştir. Belki de çeşitlilik özellikle 1950'li yıllardan itibaren **Varlık** dergisinin çevirilerinde barız olarak daha fazla görünmektedir. **Varlık** dergisi başyazarı Yaşar Nabi Nayır'ın gayretleriyle yayınladığı değerli telif eserlerin yanında Türk kültürünü edebiyat alanında da önemli çevireler kazandırmıştır. Bu çeviriler belki de hiçbir dönemde oluşmadığı ölçüde yaygın sayılabilecek dururken gözden kaçırılmaması gereken husus genellikle edebiyat alanında bile odaklaşsa çevirilerin yaygın bir çeşitlilik içinde gerçekleştirilmemesidir. **Varlık** örneği de göstermektedir ki kültür ağırlıklı yayın faaliyetlerinin çeviri çeşitliliği yeterince fazlaolmamaktadır. Daha doğrusu düşünsel faaliyetler siyasal alanlarda odaklaştığı zaman değişik düşün odakları pek söz konusu olmamakta çok dar bir çerçevede konunun formüle edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu durum ister istemez devletin gerçekleştirdiği kültürel faaliyet ile devlet dışındaki özel kesimlerin gerçekleştirdiği kültürel faaliyetlerin karşılaştırılmasını gündeme getirmektedir. Çünkü bu kriter kullanıldığı zaman devletin şekillendirdiği alanın dışındaki tercüme faaliyetlerine daha olumlu nitelikler izafe ederek bakmak gerekecektir. Örneğin şimdi de devlet dışı medyaya dar anlamda bakıldığına sadreşif kültür progrmlarının bulunmaması, senelerdir sınırlandırıldığı anlatılmaya çalışılan devlet radyo ve televizyonunun bazı konulardaki olumluluklarının anlaşılmasıın yollarını açabilir. Bu nedenle zaman içinde her bir şeyin ve doğal olarak tercüme faaliyetlerinin de olumlu doğrultuya girdiği şeklinde bir saplantıya kapılmamak gerekmekedir.

Bu noktada belkide en doğru saptama, daha doğrusu en doğru kalkış çizgisi Hilmi Ziya Ülken'in Türkiye'deki düşünsel ortam konusundaki genellemeleriir. Şu aşamada üzerinde durulan konuyla ilgili yorumları iki döneme ilişkindir. Pek alışık olmadık tarzda 1940'lı yılların düşünce dünyası nitelenmeye çalışırken ilerleme, bazı noktalara duraklama ve hatta gerileme tabirleri kullanılmaktadır. Ancak üzerinde durulan husus hakında daha önemli bir niteleme daha yapmaktadır. Bu nitelemede 1960'lı yallarda özel sektörün yayın faaliyetlerini incelerken gerçekleştirilmektedir. Özel sektörün yayın faaliyeti konusunda dini nitelikteki yayınlara sosyalizan yayınlara dikkat çekmektedir.Bu süreçte sosyalist yayınlarla uydurma türkçe kullanarak yanlışlıklar yaptığını belirtmesinin yanında her iki yayın türünün tabii başka vesilelerle daha önceki dönemler açısından da sözkonusu ettiği fanatik zihniyeti desteklediğini belirtmiştir. Bu anlama gelmek üzerede ileriye dönük olarak ümitsiz bir tablo sunmuştur. Bunun ötesinde olumlu gelişmeler olarak nitelediği yayınların devletle şu veya bu biçimde bir ilgisinin olduğu görülmektedir. Bu yayınların çoğu da üniversite yayınıdır. Dolayısıyla Hilmi Ziya Ülken'in yazdıklarında resmi yayınlara yönelik olmulu bir değerlendirme vardır. Belirtilen olumlu nitelikteki değerlendirme özel sekör yayınlarına yönelik bir eleştiri şeklindedir. Nitekim seçilen yayınlarla düzeyin önemli ölçüde düşürüldüğü ve belirgin bazı entellektüellerin seçildiği anlaşılmaktadır. Devletin de haliyle bazı yapıtları seçmekle belli bir tercih hakını kullandığı, bazı sınırlılıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Ancak gene de bu tür yayınlar kültür düzeyini yükselten yayınlar olarak değerlendirilmiştir. Hilmi Ziya açısından bunun böyle olduğu'nun en bariz göstergesi 1940'lı yıllarda Bakanlığın gerçekleştirdiği çeviriler konusunda belirttikleri, onların ülkenin kültür düzenine yükselttiklerine dair kanaatidir. Burada gündeme gelen husus hem dönemden kaynaklanan farklılıklar, hem de çevrilen metnin siyasal tercihi, siyasal eğitlimlerdir. 1940'lı yıllar en azından çeviri faaliyetleri açısından radikal siyasal eğilimlere açık değildir. Zaten çevirilerin edebiyat üzerinde yoğunlaşması da çerçevenin bir ölçüde geniş tutulmasına sebep olmuştur. Devletin bu tür işlevini bitmesi üzerine aynı işi **Varlık** dergisi bir biçimde üstlenmiştir.

Dönem aynı zamanda tek parti dönemidir ve insanlar belli bir kültürel çerçevenin içine oturtulmaya çalışılmış, çağa dönük bir kültürel evrim gerçekleştirilme amaçlanmıştır. O dönemin ya da biraz öncesinin 1960'lı yılları siyasal mahiyetteki çevirileri ile ekarşılaştırılabilecek örnekleri Haydar Rifat ve Hikmet Kıvılcımlı çevirileridir. Devletin genel mahiyetteki çeviri faaliyetinin elbette geniş anlamda siyasal çerçevesi vardır. Ancak dönemin çeviri literatürü dar anlamda siyasal mahiyette değildir. Belirgin siyasal kişilklere ve bu arada Nazım Hikmet'e ve kimi solculara çeviri yaptırılması eleştiri konusu olmuştur. Devletin bu tür kişilerin çeviri yapmalarında sakınca görmesi çevirilerin belirtilen niteliğinden kaynaklanmış olmalıdır. Dönemin kültürel atmosferinin çerçevesi bu doğrultuda giderek ortaya çıkarılabilir. Zaten sorun dar politik öncelikler gündeme girdikten sonra belirmeye başlamıştır. Batı kültürel ürünleri olarak nitelenen bu tür yayınlara şark kültürünün eserleriyle cevap verme gereksiniminin somutlaşması ancak 1970'li yıllara yaklaşırken planlamaya başlamıştır. Dolayısıyla genede kültürü işleyen yapıtlar nedeniyle intihal sorunu çok fazla gündeme gelmiştir. Çünkü bu tür yapıtlar siyasal eğilimi çok belirgin olan eserlere göre insanları pek meşgul etmemiştir.Tabii bu hiç de gelmemiş anlamını taşımaz. Konunu n derinlemesine incelenmesinin yolu **Şiir Sanatı** yapıtını, sanat alanındaki intihalleri konu alan kitabı ve muhtemel benzerlerini incelemekten geçer. Zaten örneğin Reşat Nuri'nin **Çalıkuşu** romanına kadar zaman zaman intihalden bahsedilmiştir. Fakat bu konunun örneklerinin erken dönemde ortaya çıkmaması ve üzerinde hassas olunmaması işte tüm bunlar yukarıda bahsedilen nedenlerden kaynaklanmaktadır. Belki de kültürel mahiyetteki çevirilerin etkilerinin uzun vadede olmasının altında belirtilen tarzda duyarlılıkları yakalamak mümkndür. Bir anlamda cümbüş asıl politik içerikli metinlerin çevirisinden kopmuştur. Siyasal mahayitteki bazı gene metinlerin çevirisi de pek sorun olmamıştır. Ne zaman ki gündelik siyaseti etkileyecek mahiyette yapıtlar yayınlanmış problemler o zaman iyice belirginlik kazanmıştır. Çünkü insanlar ancak o zaman duyarlılıklarını en had safhada göstermişlerdir.

Devamı 29. sayıda

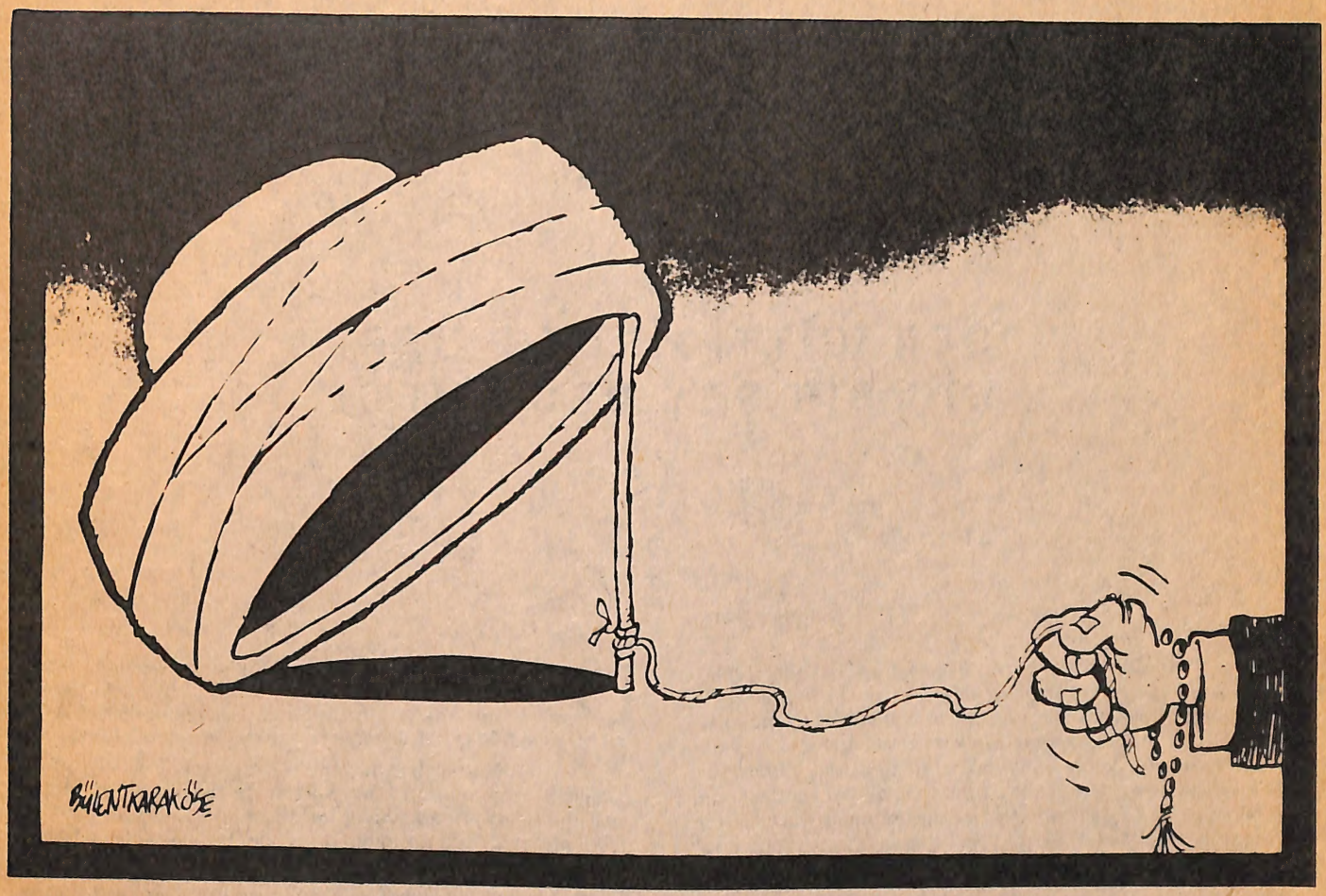

BÜLENT KARAKÖSE

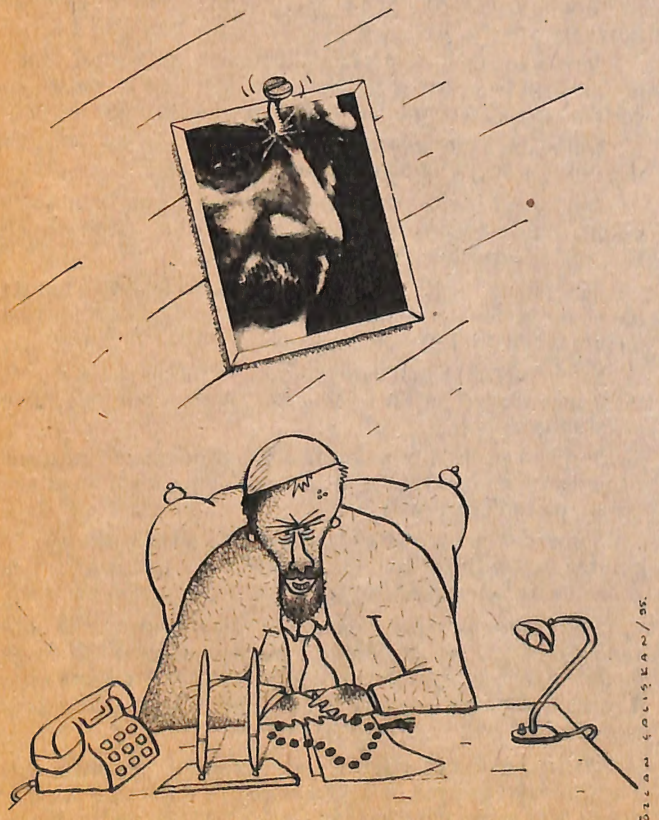

(Asaf Koçak Karikatür Yarışması Jüri özel Ödülü) ÖZCAN ÇALIŞKAN

ALİ ULVİ ERSOY

BAYOKURYAZARÇİZER

■

Bülent OKUTAN

■

SEN GİTTİĞİNDEN BERİ HİÇ BİR ŞEY DEĞİŞMEDİ

Ha Abdülcabbar, ha Abdülgaffar ne farkeder sanki, analiz edersek mikroskop camında, ancak incelenebilir ebatta beyinleri olan yaratıklar bunlar. Adliye önünde onları gördüğümde, emri veren şu kara sakallı genç olandır diye düşünmüştüm. Sonra yanındakine gözüm ilişti. Onun görüntüsü daha acımasızdı. Tetikçi bu olmalı dedim kendi kendime. Nihayet bir başkasında karar verdim "Kafirleri yakın" emri bundan çıkmıştır derken, bir başkası, sonra bir başkası, bir başkası...

Gerici güçlerin tezgahladığı acı 2 Temmuz'un üzerinden 2 yıl geçti. Ancak ülkemizde insan haklarına, demokrasiye, hukuk devletine, Atatürk ilkelerine ve özellikle laikliğe uzanan kara eller, verilen ödünler yüzünden bırak kısalmasını, daha da uzadı.

SÖZÜN KISASI ASAF, SEN GİTTİĞİNDEN BERİ HİÇ BİR ŞEY DEĞİŞMEDİ KARDEŞİM... Senin gibi çekip gitmek de var buralardan. Var ya kimlere bırakmak bu garip ülkeyi, kimlere bırakmak güzellikleri, dostluğu, sevgiyi, hoşgörüyü, insana özgü her şeyi. Fırsat bu fırsattır deyip hepsinin ırzına geçerler inan ki...

Belki hâlâ mızıkanı çalıp özgürlük şarkıları söylüyorsundur doğduğun, doyduğun, canını verdiğin toprakların üzerindeki kuştüyü bulutların arasında. Belki; yine bir devekuşlu karikatür çiziyorsundur. Belki; gökler padişahının mavi gözlü kızı ile flört ediyorsundur. Belki; Çamlıbelin kekik kokulu yaylasını özlemiş avazın çıktığı kadar bağırıyorsundur can dostlarına... Belki; bize gönül koyuyorsundur, gerekli mücadeleyi veremiyoruz diye... Senin bu yüzden saçına ve sakalına tek bir tel bile beyaz düşsün istemez sanatçı dostların. Boncuk gözlerinde en küçük bir kuşku duyarsan hepimiz üzülürüz. Yasakçı ve çağ dışı kalmış zihniyetlere önce biz baş kaldırırız. Demokrasiye ve laikliğe inanan son kişi kalana kadar bu sürecektir. Müsterih olmanı isteriz.

İnsan beynindeki algılamalar çizgi sanatına yatkındır. Sen gittiğinden beri hiç bir şey değişmedi derken, elbette ki birtakım seviyesiz ve hoşgörüsüz yaratıklardan söz ediyoruz. Onlar ki sen varken de aramızdalardı, bizden sonra da olacaklar. Onlar bizim ayıbımız, onlar bizim yüzkaramız... Günün birinde bizim gibi düşünmeseler bile dünyanın yuvarlak olduğunu, kurşunun hayata kıydığını, kötü sözün kalp kırdığını anlayacaklar.

Demokrasiye olan inancımız varoldukça, yazarak ve çizerek mücadelemizi sürdüreceğiz. Belki bizim için de ayırdıkları bir kutu kibrit, bir bidon benzinleri vardır. Ancak iyi biliriz ki güneş balçıkla asla sıvanmaz, sevgili dostum.

Sen gittiğinden beri hiç bir şey değişmedi derken şunları özellikle vurguluyorum. Sen varken de bu ülkenin başbakanı halkını enayi yerine koyuyor ve gözünün içine baka baka palavra atıyordu. Sen gittiğinden beri de bir başkası aynı pembe geleneği sürdürüyor.

Sen varken de Hukuk devleti anlayışı bir yana atılıp, yargısız infazlar yapılıyordu. Sen yokken de insan haklarına yine pirim veren yok.

Sen varken de halkımız tarafından seçilerek meclise gönderilen muzip ve yaramaz vekillerimiz çiğ köfteyi duvarlara atıyorlardı, gittikten sonra da birbirleriyle su atarak eğleniyorlar.

Enflasyon tır tır tırmanıyordu. Sen yokken de emekliler ucuz ekmek kuyruğunda can veriyorlar.

Sen varken de güneydoğuda kazanlar fokur fokur kaynıyordu, sen gittikten sonra da kaynadı. Kimi karnından vuruldu PKK'lı diye, kimi alnından Türk askeri diye...

Sen varken de 12 mil sorunu Kıbrıs'a endeksliydi, sen gittikten sonra da "Deniz Kurdu" tatbikatları ve göz dağı vermeler aldı başını gitti, Akdeniz'in derinliklerine...

Sen varken de İlksan, İski yolsuzlukları halkımızı rahatsız etmişti, sen yokken de Civan'larla Özal'larla ayyuka çıktı, rüşvet ve skandallar.

Sen varken de düşünmesi bile suç olan aydınlarımızı içeri tıkıyorlardı, sen yokken de o düşünürlerimiz kuzu kuzu yatıyorlar rutubetli damlarda.

Sen varken de adaletten hukuktan söz ediliyor ahkam kesiliyordu, sen gittiğinden beri de mafya hesaplaşmaları, polis şefleri ile işadamları şeytan üçgeni ülkeyi Sicilya'dan beter etti.

Cumhuriyetin temellerinin atıldığı Sivas ilinde sizinle birlikte yakılmak istenen Aziz Nesin, Konya'ya davet edildi ve güvenlik nedeniyle hiçbir otel kendini kabul etmedi. Buna karşın 123 tane daha imam okulu açıldı Avrupa Birliği aşkı yaşanırken çağdaş Türkiye Cumhuriyetinde...

Velhasıl dostum sen gittiğinden beri hiç bir şey değişmedi. Kar yine kışın yağıyor, erik ağaçlarının çiçekleri yine Nisan'da açıyor. Ha, sosyal demokratları sorarsan anaları ile babalarının gölgesinde geçinip gidiyorlar. Eyiler, eyiler...

CUMHUR GAZİOĞLU

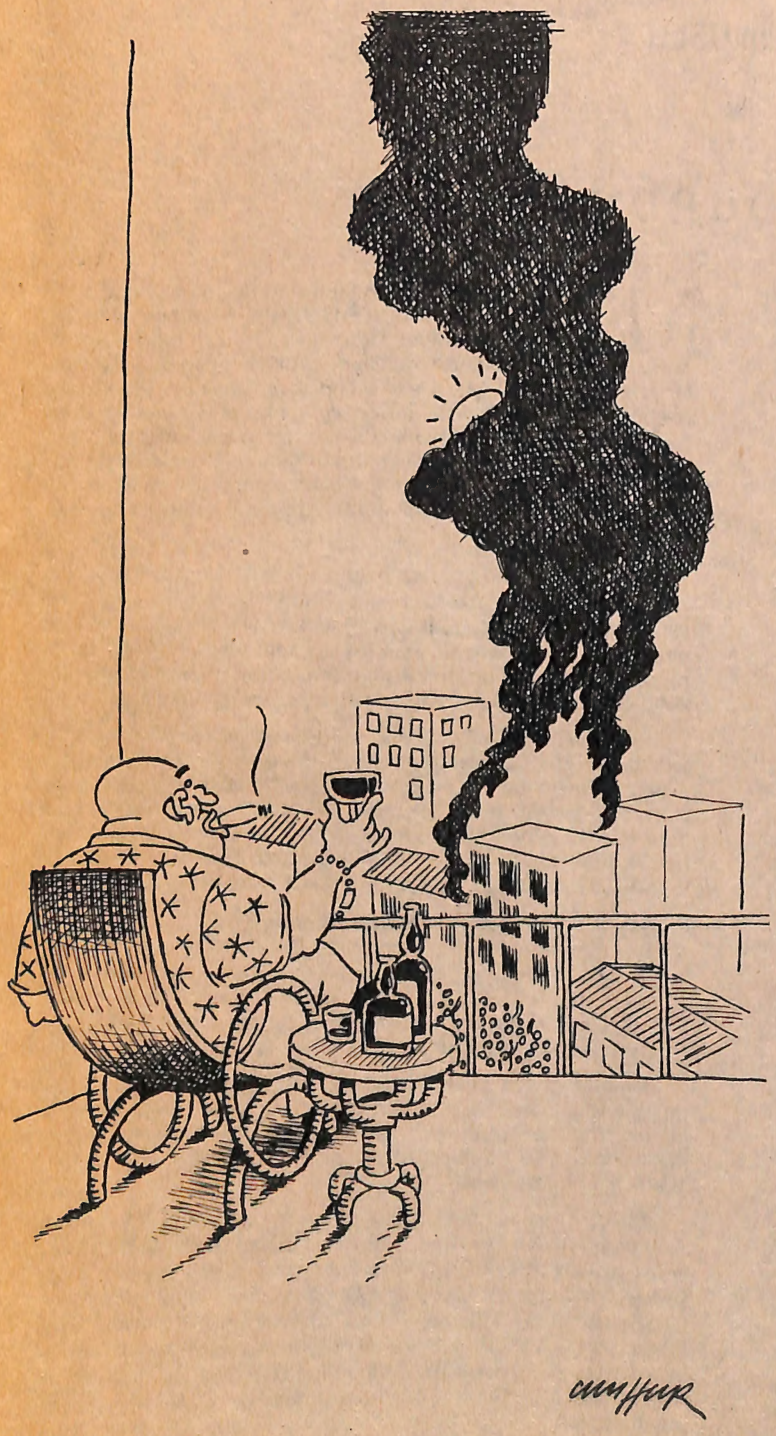

TREN PENCERESİNDEN

RUHİ TEK

TOPÇU

Karanlık ortalığı sardı.

Haydarpaşa-Adapazarı treni saati gelince hareket etti. Bir süre gitti. Silah sesleri duyuldu. Yolculardan pencere kenarında oturanlar uzaklaştı. Filmlerdeki gibi bir saldırı sanıldı. Bu trende para değil, insan vardı. Makineli tüfeğe, bombaya benzeyen farklı sesler tabanca seslerine karıştı. İç savaş mı başladı, bir operasyon mu vardı?

Genç yolcu, korkan, heyecanlanan yolculara gülümsedi.

- Maçı bizim takım kazandı. Millet kutluyor.

Vagonda buz gibi bir hava esti.

- Memleket topçulaştı. Bizimkiler arada bir galip geldiği için galip gelince böyle sevinir. Silahını çeker, ateş eder, kaza kurşunu ile adam yaralar, adam öldürür. Hani derler ya, bir adamın oğlu olmuş, oynaya oynaya çükünü koparmış. Ama asıl köşeyi dönenler topçular. Milyarları cebe atar, ötekiler gırtlakları yırtılıncaya kadar bağırır. Memleketin büyükleri de topçuları destekler, ödüllendirir, birlikte fotoğraflar çektirir.

Tren gidiyor, silah sesleri de treni izliyordu. Mermiyi sokakta bulmuş gibiydiler.

- Zahir, biz de böyle çağ atlıyoruz. İki direk arasına şişirilmiş lastiği sokunca dışarda itibarın artacağı sanılıyordu.

- Öyle olmasa topçuları seyretmek, onlara bağırmak için yurtdışına gideceklerden konut fonu denilen ne olduğu meçhul paranın alınmaması için Bakanlar Kurulu Toplanıp kararnameler çıkarırmıydı?

Tren yavaşlamaya başladı.

- Topçuluk türlü türlüdür. Öğrencilerden topçu olanlar yanar. Bir türlü okullarını bitiremezler. Bir de memleketi yalnız kendilerinin sevdiğini sanan atanmışlar ve seçilmişler dert topunu birbirlerine atarak halkla oynarlar. Soyguncu, topçular uyutmasını iyi bilirler. Masalcıdırlar. Aziz Nesin'in kulakları çınlasın. Bir de "tanju" tipi topçular vardır. Bu topların zevkleri kendilerinedir. İsimleri topçu olanlar en tehlikeli topçulardır. Boyuna top atar dururlar. Memleketi en çok, en güzel kendilerinin sevdiğini kanıtlamak için kıçlarını yırtarcasına şarlatanlık yaparlar.

Tren durdu.

Tabanca, makineli, bomba sesleri daha da arttı.

Garlar her zaman hüzünlü yerlerdir.

MEMLEKETİN HALİ

Tren rayındaydı.

Hep aynı yoldan bilmem kaçıncı kez gidiyordu. Her seferinde taş taşır, inek taşır, eşek taşır, it taşır, uğursuz taşır, namussuz taşır, yalancı taşır, politikacı taşır, orospu taşır, ciğeri beş para etmez taşır, yağcı taşır, soytarı taşır, örümcek kafalı taşır, aptal taşır, kan içici katil taşır, kene taşır, insan taşır.

Tren rayında gidiyordu.

Vagondaki çocuk elindeki kitabın sayfalarını karıştırmaya başladı. Fotoğraflar vardı. İlkokul üçte olduğu için fotoğraf altlarını okuyarak bakmaya başladı.

- Celal Bayar, Adnan Menderes, Hasan Polatkan, Refik Koraltan, Fuat Köprülü, Ragıp Gümüşpala, Süleyman Demirel, Alpaslan Türkeş, Necmettin Erbakan...

Çocuğun annesinin kafası karışıktı. Boşa koyuyor dolmuyor, doluya koyuyor almıyordu.

- Kenan Evren, Nihat Erim, Turgut Özal, Semra Özal, Vehbi Koç, Sakıp Sabancı... Tansu Çiller... Murat Karayalçın... Hikmet Çetin... Çocuğun mırıldanarak kitapla meşgul olması diğer yolcuların da dikkatini çekti. Onlar da fotoğraflara bakmaya başladı. Kağıdı kuşeydi. Güzel çekilmişti. Işığı, renk geçişleri yerli yerindeydi. Çocuk, annesinin de görmesini istediği için dirseğiyle dürttü. Bu arada vagona bir gazete satıcısı girdi. Koltuğunun altında gazeteler vardı. Yolcuları sağır sanarak olanca gücüyle bağırdı.

- Yazıyor... yazıyor... Memleketin halini yazıyor...

Tren düdüğünü çaldı.

Frenler gıcırdadı.

Tren hareket etti. İstasyon yavaş yavaş geride kaldı.

DEVLET AKADEMİSİ

■

Selim USLU

■

HUKUK'UN DURDUĞU YER

Sıvas olaylarına ilişkin DGM kararı tartışmayı yeniden alevlendirdi. Dendi ki, **"Bu mudur adalet? Hukuk nerede?"** Öyle ya, Madımak Oteli'ni ateşe verip Türkiye'nin en seçkin aydınlarının da aralarında bulunduğu otuz yedi kişiyi öldürenler neredeyse aklanmışlardı. Küçük cezalarla kurtuldular. İşte ben de "kurtuldular" diye yazıyorum. Yani eleştirel yaklaşıyorum. Nitekim herkes öyle yaptı.

Aslında yasalar, kesinleşmemiş mahkeme kararları hakkında, bırakalım eleştiride bulunmayı, görüş belirtmeyi bile yasaklıyor. Doğrusu da budur. Karar veren yargıç gözünü adalet terazisinden ayırmamalı. Öyle, eleştiri filan derken yargıcın dikkati dağılabilir, "Nedir bu gürültü" dediği anda gözlerinin teraziden ayırmasına yol açılmış olabilir. Elleri titreyebilir: Haydi o zaman, haklıya ceza verilmiş, haksız beraat edip, savuşmuş. DGM kararı daha Yargıtay'da görüşülecek. Dolayısıyla sessizliği muhafaza etmek gerekiyor. Ama kimse işte bu sakıncalara aldırmadı, dayandı eleştiriyi. Gazete haberleri bile taraflıydı. Hatta alaycıydı. Yargıçlara köşe yazılarında veryansın edildi. "Alevlendi" dediğimiz tartışma işte budur: Mahkeme niçin böyle karar verdi? Hukuk gerçekten nerede?

Sıradan faniler hukukun boşlukta olduğunu sanırlar. Kafalarında öyle bir hukuk vardır ki, Tanrı gibi muallâkta yani boşlukta durmakta, yeryüzünde olup biten en küçük olayı bile anında görmekte, bir yere kaydetmekte, sonra oturup bunları adalet terazisinde tartıp bir sonuca varmaktadır. Dolayısıyla olayımızda doğal olarak şöyle sormaktadır: **Ortada otuz yedi ölü var, çekilmiş video kasetlerinde sanıklar kabak gibi görünüyor; üstelik o kasetlerde Sıvas'ın RP'li Belediye Başkanı kendi sesiyle ve görüntüsüyle "Şunların ruhuna bir fatiha okuyun" diyerek alenen "öldürün" emri vermekte,** niçin duruyor hukuk? Niçin katilleri gerektiği biçimde cezalandırmıyor?

Öyle bir hukuk yoktur da ondan! Hukuktan muallakta durmasını bekleyenlere söylemek isteriz: Kendileri on saniye muallakta dursunlar da görelim, yani kavramlar da fizik yasalarına uymak zorundadır. Hukuk hatta daha fazla bağımlıdır fizik yasalarına. Daha nazik bir yaratıktır. On saniye ayakta dursa yorulup, "nereye otursam acaba" diye etrafına bakınmaya başlar. Bir kere oturdu mu da, artık kalkmak bilmez. "Otursun, kalkmasın yeter ki adil karar versin" dediğiniz anda, çelişmenin derinliklerine gömüldünüz demektir. Herkes dünyaya oturduğu yerden bakar.

DGM'nin kararına bakılırsa, hukuk o sıralar, yani Sıvas olayı sırasında, hatta ondan önce ve ondan sonra da işte Madımak'ı yakanların yanında oturuyordu. Onların içindeydi. Böyle olduğu sadece sonuçta ortaya çıkmış değil. Yargılama sürerken yaşananları anımsayabiliriz. Sanıklar yananların yakınlarına, müdahil avukatlara, hatta tanık kamu görevlilerine küfürlerle saldırıp, sloganlarla birlikte bozuk paralarını da fırlattıklarında mahkeme heyeti ne yapmıştı? Onları anlamıştı! Demişti ki, "Aylarca yakınlarından uzakta hapiste kalan bu insanların sinirli olmaları doğaldır; sinirli insanlar da elbette biraz taşkınlık yapacaklardır." Yakından, içten bakılınca anlaşılmayacak psikolojik durum yoktur, denir. Psikologlar hastalarına işte öyle **sıcak, derinden, anlayışla** bakıp her şeyi bir anda anlayıverirler. Ki, yargıçlar da yargıç olmadan önce psikologdurlar. Bazı sanıkların canına okusalar bile bazılarının ruhunu okurlar.

Madımak'ı yakanların yanında oturan hukuk ne yapabilirdi? Vicdanlı olunsun, dürüstçe söylensin, neye hükmedebilirdi? Hukuk, sanıkların kışkırtıldıklarını net olarak gördü. Kendilerinden geçmişlerdi. Ruhlarına artık kendileri değil, melekler hükmediyordu. Melekleri bulup yargılamak ise söz konusu olamazdı. Meleklere verilemeyen cezayı bu zavallı insanlara vermek hangi hukukla açıklanabilirdi? Bazı insanlara "kışkırma hakkı" tanınınca, ki doğal olarak tanınacaktı, tanınmaması onları doğal davranışlarından alıkoyardı, doğal davranıştan alıkoymak ise hukuk tarafından uygun bulunamazdı; **bir de kışkırtıcı gerekliydi.**

Orada yakanların yanında bulunan hukuk, Aziz Nesin'i gördü. Tabii görecek. Çünkü Aziz Nesin o anda Madımak'a dayanmış yangın merdiveninde, dumanlar içinden çıkıp inmekte, yanmamış olmasıyla ayrıca tahrik edici bir manzaranın tahrik edici bir unsurunu oluşturmaktaydı. Hukuk onu nasıl görmeyebilir? Hukuk, gözünü dikmiştir, olayların püf noktalarını kaydetmektedir.

Kışkırma hakkı, artı, kışkırtıcı: Ne demek oluyor şimdi bu? Yasalarda var. Tahrik, cezanın indirilmesini öngörür. Dolayısıyla sanıkların cezaları indirilecektir. Yargıçlara yönelik eleştiri böylece tamamen boşlukta, haksız, hukuku bilmemekten kaynaklanan bir iftira düzeyine iner. Ne yapsındı yargıç? Hukuku mu çiğnesindi? Hukuk, hukukun ne olduğunu bilmeyenlerin boş sözlerinden etkilenmeyecek kadar asil olduğu için, hukuk adını almıştır.

Şaşırtıcı olan sıradan insanların eleştirileri değil. Hukukçular da sanki sıradan insanlara özeniyorlarmış gibi, DGM kararını eleştirdiler, hoşnut olmadılar karardan. Hukukçular hukuk konusunda hukuku bilmeyenlerden daha cahil bir görüntü sergiliyorlar. Hukukun ayakta duramayacağını, bir yer bulup oturacağını, oturduğu yerden bakarak karar vereceğini kabul etmiyorlar.

Kendilerine çok önem veriyorlar. Öyle, bağımsız, boşlukta duran, haklı ile haksızı şaşmaz bir terazi ile tartan bir hukuk var kafalarında. Sadece kafalarında tabii! "Hukuk mukuk yok arkadaş" dendiğinde bile, "işte bu sözün kendisi bir hukuktur" diye üzerine atlamaları bu nedenledir.

Açalım: 12 Eylül geldi çattı, generaller dediler ki, **"Arkadaş Anayasa'yı kaldırdık, bizim ağzımızdan çıkan söz anayasadır."** Hukukçular o zaman gözlerini Kenan Evren ve arkadaşlarının ağzına dikip, dikkat kesildiler, nefeslerini tuttular. Evren, **"cak"** dedi, hukukçular **"cak"**ı hukuk saydılar; **"cuk"** dedi, hukukçular **"cuk"**u hukuk saydılar. Olur mu, diyenlere, "hiç hukuksuzluktan" iyidir dediler. Doğru yaptılar. Hukuk bulunduğu yere göre konuşur. Evren'in ağzındaysa oradan, DGM'nin kaleminde yse oradan.

Kısacası DGM kararı hukukun bulunduğu yerden verilmiş bir karar oluyor. Dolayısıyla o kararın hukuka uygun olmadığını söylemenin hukuk bilgisine sahip olmamaktan kaynaklandığı rahatlıkla söylenebilir.

Hukuk'un en büyük ilkesi şudur: Hukuk boşlukta durmaz. Ayakta da durmaz. Mutlaka bir yere oturup, oturduğu yerden bakar. Gördüğüne göre karar verir.

MURAT ÖZMENEK

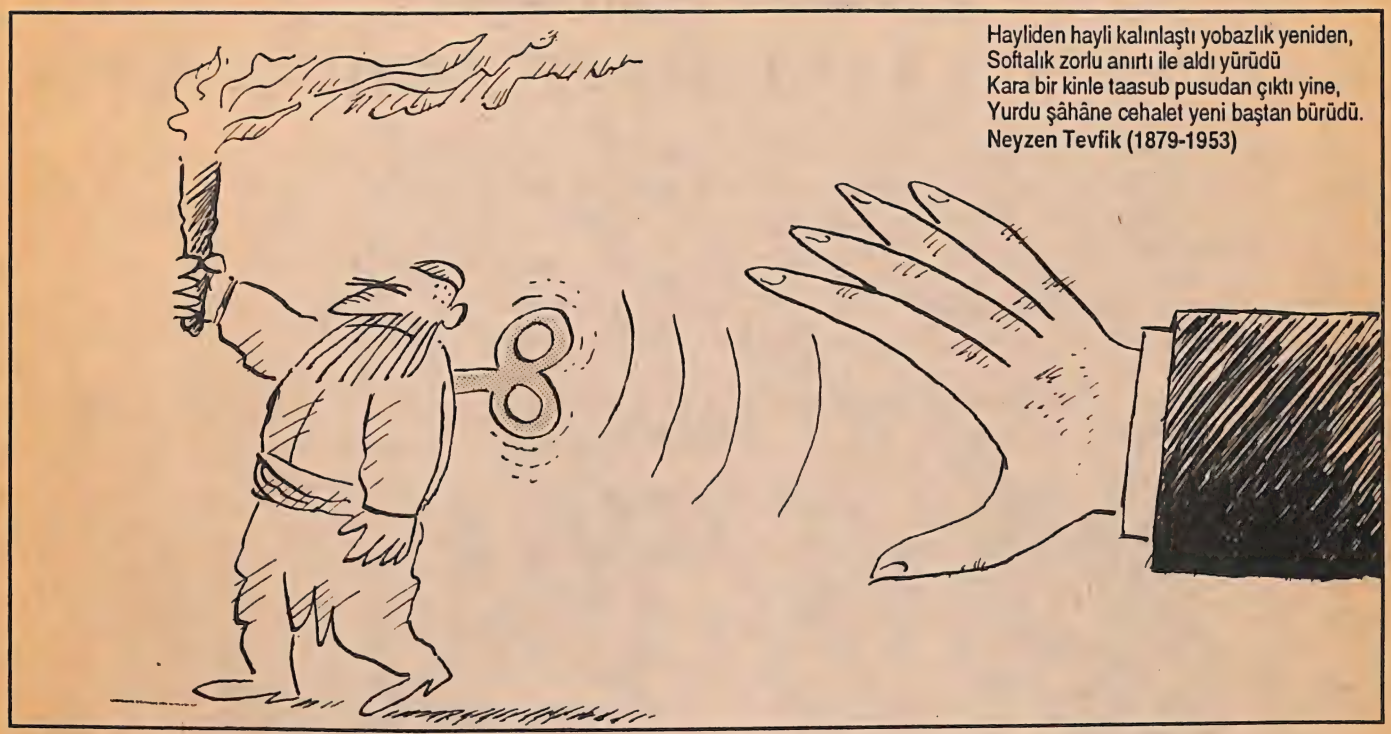

Hayliden hayli kalınlaştı yobazlık yeniden,
Softalık zorlu anırtı ile aldı yürüdü
Kara bir kinle taasub pusudan çıktı yine,
Yurdu şâhâne cehalet yeni baştan bürüdü.
Neyzen Tevfik (1879-1953)

HİCABİ DEMİRCİ

DİNÇER PİLGİR

"ASAF KOÇAK KARİKATÜR YARIŞMASI" SONUÇLANDI

Karikatür Dergisi'nin düzenlemiş olduğu "ASAF KOÇAK KARİKATÜR YARIŞMASI" sonuçlandı. 290 karikatür sanatçısının 630 eserle katıldığı yarışmaya, ülkemizin içinde bulunduğu duruma duyarlı olan arkadaşlarımız çizgileriyle omuz verdiler.

Karikatür Dergisi olarak katılımcı tüm çizerlere teşekkür ederken demokrasi mücadelemizde dostlarımızın bizi çizgileriyle desteklemelerini arzu ediyor ve başarılar diliyoruz.

Turhan Selçuk, Ali Ulvi Ersoy, Mengü Ertel, Tonuç Yaşar, Ferruh Doğan, Erdoğan Başol ve Metin Peker'den oluşan jüri. Büyük ödüle Hakan Demirci'nin, başarı ödülü'ne ise Kadir Doğruer, Alper Susuzlu, Murat Sayın, Aşkın Ayrancıoğlu'nun eserlerini seçerken. Özcan Çalışkan'ın çalışması ise Jüri özel ödülü'ne layık görüldü.

Yarışmanın albümü önümüzdeki günlerde tüm katılımcı dostlarımıza gönderilecek. 1996 yılında 2. ASAF KOÇAK Karikatür Yarışması'nda buluşmak dileği ile.

(Asaf Koçak Karikatür Yarışması Büyük Ödülü) HAKAN DEMİRCİ

(Asaf Koçak Karikatür Yarışması Başarı Ödülü) MURAT SAYIN

(Asaf Koçak Karikatür Yarışması Başarı Ödülü) AŞKIN A.OĞLU

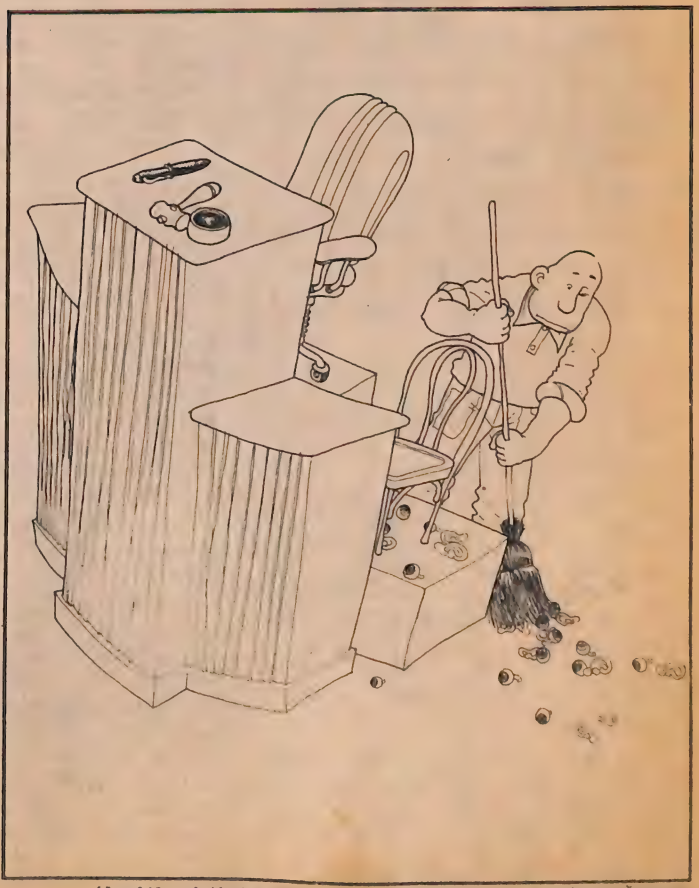

(Asaf Koçak Karikatür Yarışması Başarı Ödülü) KADİR DOĞRUER

GIRGIR'IN HİKAYESİ (1)

ÇİZGİ ROMAN SERÜVENİ

LEVENT ÇANTEK

"Gırgır'da dört kişilik bir denetleme kurulu vardı. Onlar çizilen karikatürlere notlar verirlerdi. Oğuz Aral her hafta bu kurulla 15-20 dakikalık toplantılar yapardı ve bir seçme mekanizması vardı. Çok çalışırdık. Diyelim dört tane karikatür çizeceksin, bunun için çok daha fazlasını çizmen gerekiyordu. Onların arasından seçilecek. Bir o kadar espri bulmuş, ancak daha çizmeden vazgeçmiş olacaksın. Bazı çevrelerde Gırgır, basit olmakla, ticari olmakla suçlanıyor. Ancak o satış başka türlü de nasıl gerçekleşebilir? Herşey çok netti Gırgır'da"

Gırgır'ın çıkış dönemi, sonraki yıllarda başarılı bir çizgi yakalamasına sebebiyet veren elverişli koşulları içeriyordu. Önceleri apolitize yaklaşarak, mizahı yalnızca gülmece üzerine kurdu. Ferit Öngören'in de dediği gibi "AP ve CHP'lilerin aynı karikatüre birlikte gülebildikleri" bir çizgi oluşturdu. Ayrıca yeni off-set baskı imkanlarından faydalanarak popüler oyuncak TV üstüne mizah yapmayı da bildi. Yazıyı azaltarak görselliği grafik bir tavırdan ziyade kolaycılık adına kullanarak derginin bütününe yaydı.

1972 yılı Ağustos'unda Gırgır çıkmaya başladı. Çıktığında politikayla pek ilgisi yoktu. Kapakta güzel kadın çizimleri, içerikte Oğuz Aral'ın erotizm ve argoyu kullanan Utanmaz Adam, Hafiyesi Mahmut gibi çizgi romanları yayınlanıyordu. Bu dönem tarzı, ılımlı muhalif Akbaba ile hınzır (ve erotik) Salata arası bir yerdeydi. "Arzu Okay iğfal edildi", "Kurban derilerinizi Mine Butlu'ya bağışlayın" türünden mizahın yanısıra, iktidara ufak tefek dokundurmalar yapılıyordu. Daha çok sansürcü zihniyetler, Erbakan'cılar "gırgıra" alınıyordu. Sonraları dergiye Mim Uykusuz'un alt yazılı "Dünyanın En Gırgır Öyküleri", Turhan Selçuk'un Abdülcanbaz'ı ve Aziz Nesin'in mizahi anlatıları katıldı. Ancak bu "katkı" çok sınırlı oldu. Oğuz Aral kendi deyişiyle "eski çalışma arkadaşlarından" Gırgır için pek destek görmediğinden gençlere yöneldi, sayfalarını onlara açtı. Böylece Nuri Kurtcebe (1949) Gaddar Davut, Engin Ergönültaş (1950) Zalim Şevki ve İlban Ertem (1950) Küçük Adam'a başladılar. Bu çizgi romanlar, Gırgır muhalif çizgisini yakalayana dek derginin başat unsurları oldular. Hatta arkadan gelen genç çizerler onların yerini alabilmek için bu isimlerin yorulmasını veya işi bırakmasını beklemek zorunda kalacaklardı. Örneğin Engün Gündüz (1960) Oğuz Aral'ın çizmekten yorulmasıyla, Bülent Arabacıoğlu (1950) ve Galip Tekin (1958) Kurtcebe ile Ergönültaş'ın dergiden ayrılmasıyla Gırgır'da çizgi roman yapabilme şansına ulaştılar. Ergün Gündüz, Orhan Alev'in senaryosunu yazdığı "Nazi Altınları"na (1981), Bülent Arabacıoğlu "En Kahraman Rıdvan"a (1980), Galip Tekin "MGM" (1982) öykülerine bu şekilde başladılar.

Oğuz Aral, dergiye çizgisini getiren, gönderen her amatör çizer ile yakından ilgileniyor, onları teşvik etmek için yaptıklarına yüksek telifler ödüyordu. Bu şekilde Şevket Yalaz (1956), Behiç Pek (1957), Hasan Kaçan (1958), İrfan Sayar (1951) Orhan Alev (1950), Necdet Şen (1956) gibi isimler amatör çizerlikten dergi kadrosuna girdiler. Gırgır da giderek tirajını arttırmaya başladı. İkinci yıl yüzbin, dördüncü yıl ikiyüzbin, altıncı yıl üçyüzbin ve nihayet onuncu yıl yarım milyon tiraja ulaştı. Derginin muhalifliği ise üçüncü yılının ortalarında başladı. Gırgır, daha önceki erotizm yüklü tarzını yeni çıkan Fırt'a devretti. (1976)

Gırgır'da hiç çalışmamış olan karikatürist Tan Oral dönemi şöyle anlatıyor:

"Derginin yayınlandığı yılların bir özelliği, siyasetin ve tartışmaların sokaklara kadar taşan coşkunlukta olması ve son derece sert geçmesiydi. Bu ortam, dergiyi de etkilemekte gecikmedi. Dergi, yapılan eleştirileri genellikle dikkate aldı. Onun siyaset dışı kalması ağır eleştirilere neden oldukça, dergi siyasetle ilgilenmeye, kadın çizimleri eleştirildikçe, bundan vazgeçmeye, yüzlerce genç çizerin siyasal coşkuyla yarışmalarda boy gösterdiklerini gördükçe, gençlere yönelmeye filan başladı. Bu değişiklik, zaman içinde kendi dışındaki herkesi suçlamaya, yadsımaya, sol siyaseti birleştirme iddialarına, Türk mizahı adına dünya ile ile kavgaya tutuşmaya ve dünyanın üçüncü büyük dergisi olma gibi kanıtlanamayan savlarla reklam girişimlerine kadar varan boyutlara ulaştı. Dergi, sürekli öğüt ve özendirmelerle sayıları gitgide artan, tekdüze çizgici yetiştirmeye ve onları kullanmaya koyuldu. Bütün bunlar olurken de dergi güldürme, eğlendirme amacını ve gırgır anlayışını korudu.(1)

Dergide çalışmış, sonraları Limon dergisiyle bir "çizgi yıldızı"na dönüşen Kemal Aratan ise Gırgır'ı şöyle yorumluyor:

- Gırgır'da dört kişilik bir denetleme kurulu vardı. Onlar çizilen karikatürlere notlar verirlerdi. Oğuz Aral her hafta bu kurulla 15-20 dakikalık toplantılar yapardı ve bir seçme mekanizması vardı. Çok çalışırdık. Diyelim dört tane karikatür çizeceksin, bunun için çok daha fazlasını çizmen gerekiyordu. Onların arasından seçilecek. Bir o kadar espri bulmuş, ancak daha çizmeden vazgeçmiş olacaksın. Bazı çevrelerde Gırgır, basit olmakla, ticari olmakla suçlanıyor. Ancak o satış başka türlü de nasıl gerçekleşebilir? Herşey çok netti Gırgır'da. Dergi, 12-13 zeka yaşına göre yapılıyordu. Bilinçliydi bu. Herkesin anlaması isteniyordu. Bir takım "asla"lar da vardı Gırgır'da. Mesela kadın ve erkek organı "asla", küfür "asla". Bunlar kesinlikle kullanılmazdı çizgilerde.(2)

Gırgır incelememize gelecek ay kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sevgilerimle.

(1) Tan Oral, "Karikatür" Gül Diken, Yaz 1993.

(2) Kemal Aratan ile röportaj, Evrensel Kültür, Ocak 1993.

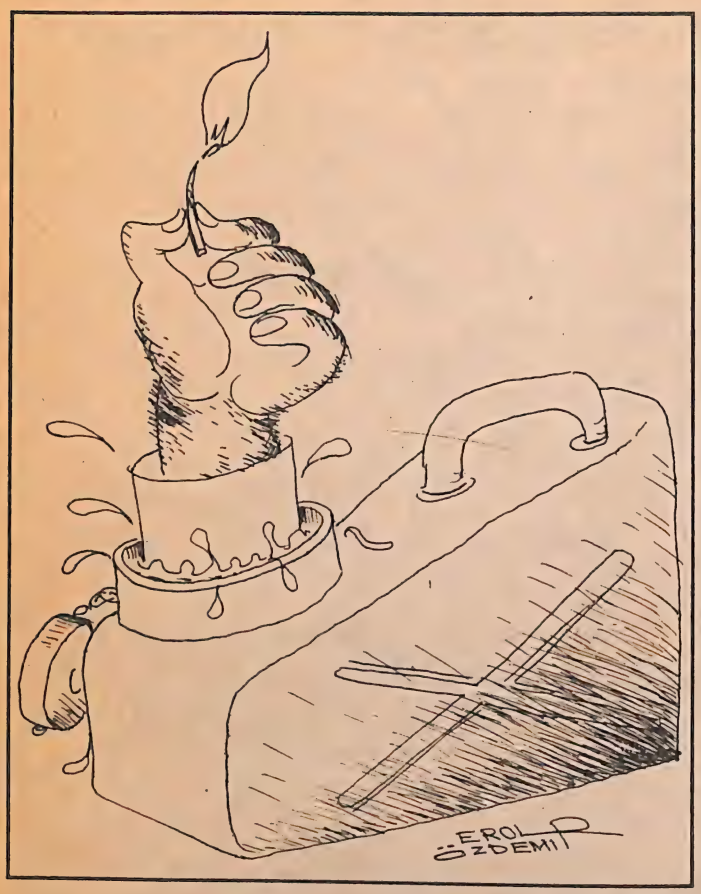

EROL ÖZDEMİR

MURTEZA ALBAYRAK

MAYMUNCUK

M. CEM KOCATAŞ

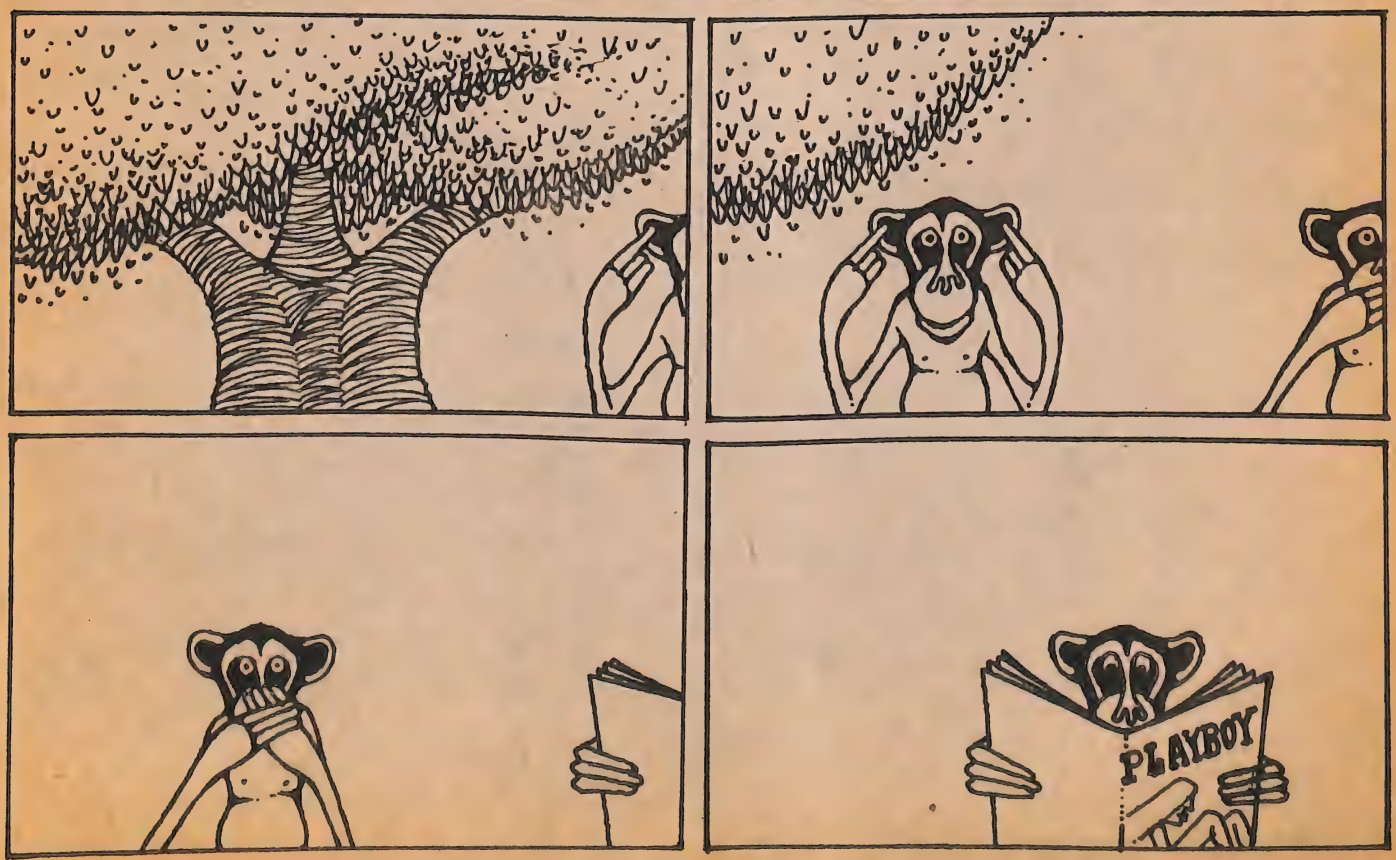

İSMET LOKMAN

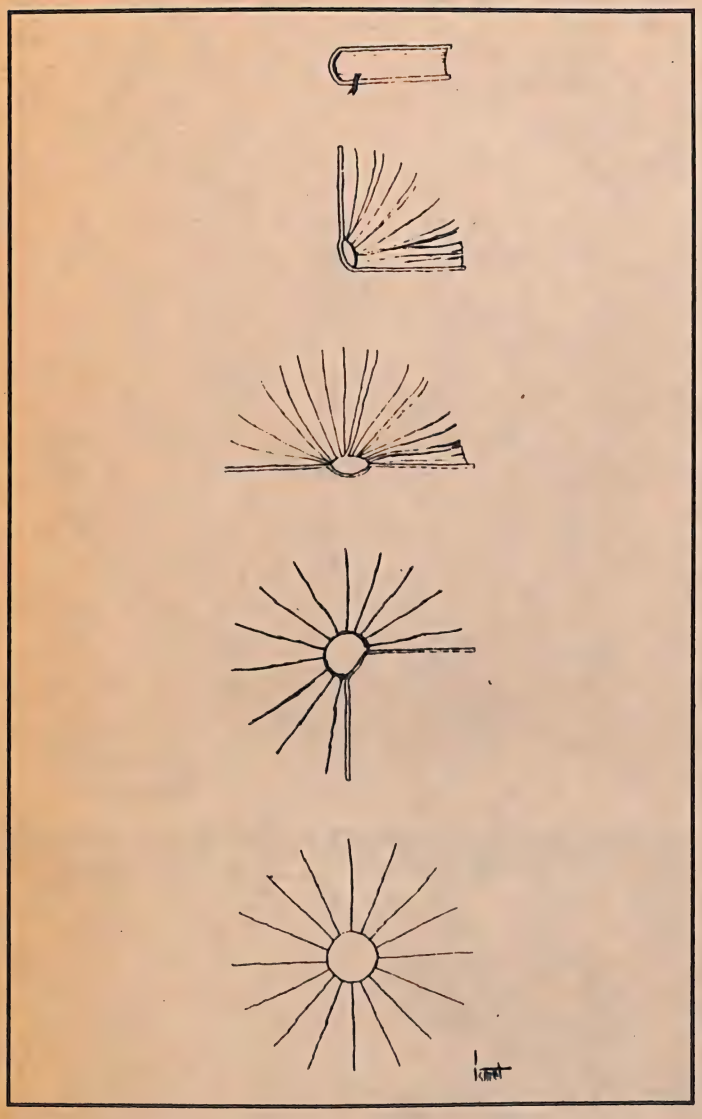

KARİKATÜRİST ANEKTOTLARI

■

Yener ÇAKMAK

■

ŞAİR YUSUF ZİYA ORTAÇ, NASIL MİZAHÇI OLDU?

Biz yürüyen insanlardık eskiden. Ne troleybüs vardı, ne dolmuş. Vapurdan köprü'ye çıktım mı, her sabah koşar adım giderdim mektebe: Eminönü'den Sultanhamamı'na, Fincancılar Yokuşu'ndan Süleymaniye'ye, Bozdoğan Kemeri'nden Vefa'ya.. Cağaloğlu'ndaki İctihat Evi'ne, Sultanahmet'teki Türk Yurdu'na, Nuruosmaniye'deki Servet-i Fünun'a tek taşıt pabuçlarımdı.

Yaza yeni giriyorduk. Belki Nisan, belki Mayıs, Erguvan pembesi bir akşam Haliç'i buğulamıştı. Köprünün sol yaya geçidinden Karaköy'e doğru gidiyordum. Biri koluma giriverdi ansızın: "-Pek dalgınsınız!" dedi. Sedat Simavi Bey'di bu. Henüz basın dünyasına ayak basmamıştı. Eğlence yerlerindendi dostluğumuz. Tepebaşı bahçesinde, Taksim bahçesinde başlamış, tesadüflerin dostluğu. Ne kadar güzel giyinirdi, bilemezsiniz. Az züppe, çok şık! "Ben de sizi arıyordum" dedi Sedat. Karaköy'e, sonradan postahane olan Cenyo'nun önüne gelmiştik. "Şurada birer bira içelim mi?" dedi. Cenyo, öğleyin zengin lokantası, akşam kibar meyhanesidir. "Bir mecmua hazırlıyorum" dedi. Gözleri, yanakları gülerek. "Bir mizah mecmuası... Diken!" dedi. Ben, "Yaa, tebrik ederim.. Uğurlu olsun." dedim. O, "Siz de yardım edeceksiniz bana.." dedi. "Ben mi" dedim. "Evet, siz.. Mizahi manzumeler istiyorum sizden!" dedi. Ben, "Hiç böyle bir şey düşünmedim, hiç böyle bir şey denemedim Sedat Bey.. Nerden geldi aklınıza?" dedim.

Sinirlenmiştim adeta. Bu şairliğime saygısızlık benim.. Ama Sedat Simavi, tatlı bir mutluluk içinde, farkında bile değildi öfkemin. "Ömer Seyfettin Bey söyledi... O da minik hikayeler yazacak, imzası ile.. Sizin İçin, Türkçe'nin cambazıdır, kafiyelere taklalar attırır dedi..." Güldüm. Güldü. "Söz mü?" dedi. "Bilmem.. Deneyeyim" dedim. Bana bulunduğu adresi verdi: Divanyolu'nda, şimdi Sağlık Müzesi olan binadaydı. Bir dernekti burası o zamanlar. Adını iyi hatırlayamıyorum şimdi. Ya Milli Müdafaa Derneği idi yada Malûl Gaziler Yurdu...

Ertesi gün, Toprak Sokakta karşılaştık Ömer Seyfettin'le: "-Yaz cancağazım" diyordu", yaz.. Sen, hem iyi şair olmayacak, hem iyi mizah muharriri (yazarı) olacak kadar zekisin..." Sonra önündeki Türk Yurdu'nu açtı, kolu havada, kirpiksiz mavi gözlerini süzerek iki mısra okudu son şiirimden: Şair! Kadın kalbi sıcak bir mabet değil, her yolcuyu sarhoş eden bir meyhanedir!"

"Güzel.. Ama zekânın güzeli, kalbin değil.. İçinden, gelmiyor bu ses, kafandan geliyor cancağazım! Cenap da senin gibidir.

Düşmüştü siyah berk-i şebe şebnem-i simin

Şebnem gibi titrerdi kamer leyl üzerinde!

Ne olmuş, ne olmuş, ne olmuş? Gecenin siyah yaprağına bir gümüş damlası çiğ düşmüş. Bu gümüş çiğ damlası da karanlıkta titreyen aymış.

Şair değil, kuyumcubaşı cancağızım!"

Ertesi gün Sedat Simavi'nin Diken mecmuasına giderek mizah dünyasına adım attım. **(Bizim Yokuş Kitabından)**

FARUK KARAÇAY

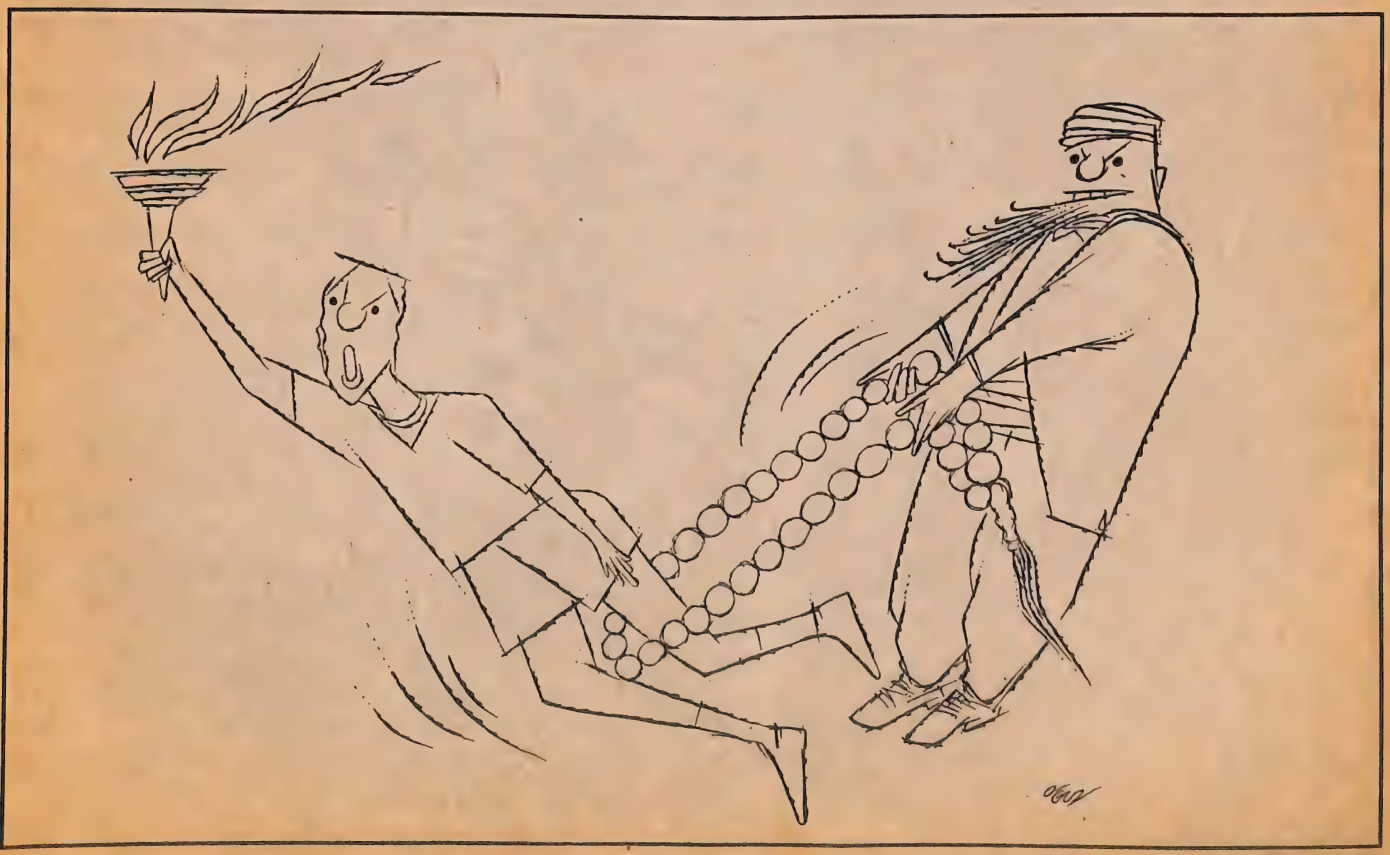

OĞUZ GÜREL

ALTAN ÖZESKİCİ

GARİBİM...

ÇİZGİ YERİNE
A. MÜMTAZ İDİL

Yaklaşık 2 ay önce, Los Angeles eyalet yasalarına göre bir piza çaldığı için 25 yıl mahkum olan bir zencinin dramını televizyonda izleyip, "vah vah" çektik.

Bizde farklı mı? Bir bakkala girersiniz, bir ekmek (hep de bu örnek verilir) çalarken yakalanırsınız. Hırsızsınız. Cezası 25 yıl değil kuşkusuz. Ama, çalarken yakalandınız ve mutlaka onu almak zorundasınız. Bakkalı -şu veya bu şekilde- etkisiz hale getirip, ekmeği yine de alırsanız: Gasp! En az 25 yıl...

Haberi daha iyi, daha ince dinlediyseniz, Los Angeles'te yeni çıkan bir yasaya göre, daha önce hüküm gerektirecek 2 suç işlemiş ve ardından herhangi bir kanunsuzluk yaparken yakalanmışsanız, ceza, tüm önceki suçlarınızla birlikte toplam olarak hesaplanıp, size takdim ediliyor.

Çevresine şaşkın şaşkın bakan zencinin bu dördüncü suçuymuş. Ya sayı saymayı bilmiyordu, ya da yeterince dayak yememişti...

Gasp yoluyla olmadığı zaman birkaç trilyon TL. çalabilirsiniz. Cebinizde o paranın faizi bile kalsa, Türkiye'nin en "kral" avukatını tutabileceğinizden, cezanız gasp yoluyla ekmek çalmanın yanında "zemzem suyu ile yıkanmış" kalır.

Bunlardan artık Türkiye bıktı. Çoktan bıkmıştı, yeni yeni ve daha "ayan beyan" olaylar çıkınca bıkkınlığı tiksintiye dönüştü.

İki görevlimiz, Bosna paraları olayını soruşturmak üzere Almanya'ya gitmişti yine o sıralar, yani Los Angeles dramı yaşandığında... Doğru birtakım izler üzerinde dolaşmış, ama soruşturma için gerekli olan üç kişinin o anda Almanya'da olmadığını öğrenmişlerdi.

"Sahibinin Sesi" devreye girmişti hemen: "Vallahi kaçmadılar, yalnızca geleceğinizi bilmiyorlardı."

Olsalardı, yani aradıklarını bizimkiler bulsalardı, siz de en az benim kadar şaşırırdınız herhalde. Bizimkilerin Almanya'ya Bosna paralarını soruşturmaya gittiğini bir tek Alaska'daki "Anchorage Times" gazetesi yazmadı çünkü.

Güngör savcım ne yapabilirdi ki? Orada kalsa, "buradaki davalara katılmak istemiyor", dedikodusu üretilecek. Yerine birini bırakmaya kalksa, 5 Nisan "tedbirleri" girecek.

En iyisi dönmek...

Zaten Mercümek dosyası da unutuldu gitti. Civan dosyası da öyle... Civan dosyasının hasıraltı edilmesi için de bir başka "ünlü" ismin dosyası çoktan açıldı. Tezgah bu...

Interpol'ün kırmızı bülten listesi için adaylar yetiştiriyoruz, kimse farkında değil.

Engin Civan, kendi "tahliye talebi" ile çıkamayacağını anladı. Kaçırılacağı günü bekliyordur artık.

"Hele bir kaçırmayın, vallahi konuşurum!.."

Sütten çıkmış ak kaşık olmadığı artık ortada, ama kaşığın girdiği sütün zaten kirli olduğunu anlatmaya kalktığı an "vınn..."

Öldürerek "ebediyete kadar" susturmak mı? Artık çok geç olmalı. Civan bunun önlemini almıştır zaten. Eğer şu veya bu şekilde ölürse, eminim ki MEROL, TOWSEN ya da benzeri bir gizli kasasında, ucu nereye dokunacağı belli olmayan kalın bir mektup duruyordur.

Bunu yapacak kadar zamanı oldu hastanede.

İnanılmaz bir ülkede yaşıyoruz. Televizyonla başladık, onunla bitirelim:

Tansu Çiller annesinin ölüm yıldönümünde mezarını ziyaret ettiğinde, ölen kadıncağız için okunan duanın bazı bölümleri ekrana gelmişti. En şaşırtıcı olan, tanrıdan "ekonomistlerimizi" de koruması için dua okuyup, amin dedirtmesiydi.

Yağcılığın bu kadarı beni bile iğrendiriyor.

Patronlarıma olmasa da, karıma ve çocuğuma çekmek zorunda kaldığım yağlardan bile utanıyorum.

Böyle imamı olan bir ülkenin Turan Dursun, Bahriye Üçok, Uğur Memcu gibi "şehitleri" de olması doğal değil mi? Hele hele ekmek gaspeden birinin 25 yıl hapis yemesi hiç tuhaf kaçmaz...

Garibim ne bilsin banka batırmanın cezası olmadığını...

METİN PEKER

ATEŞ KEEES!..

MUSTAFA BİLGİN

HABERLER

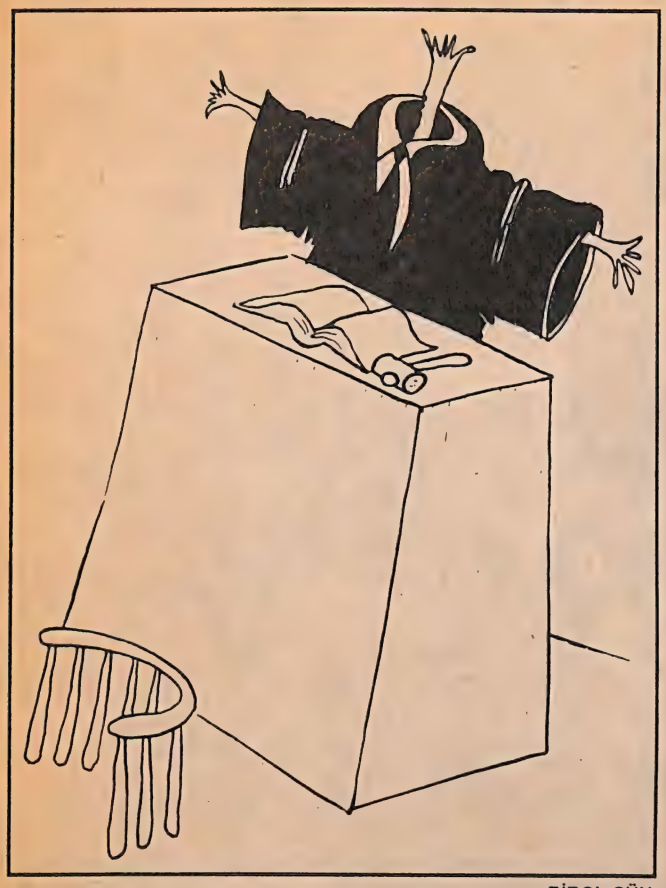

BİROL ÇÜN

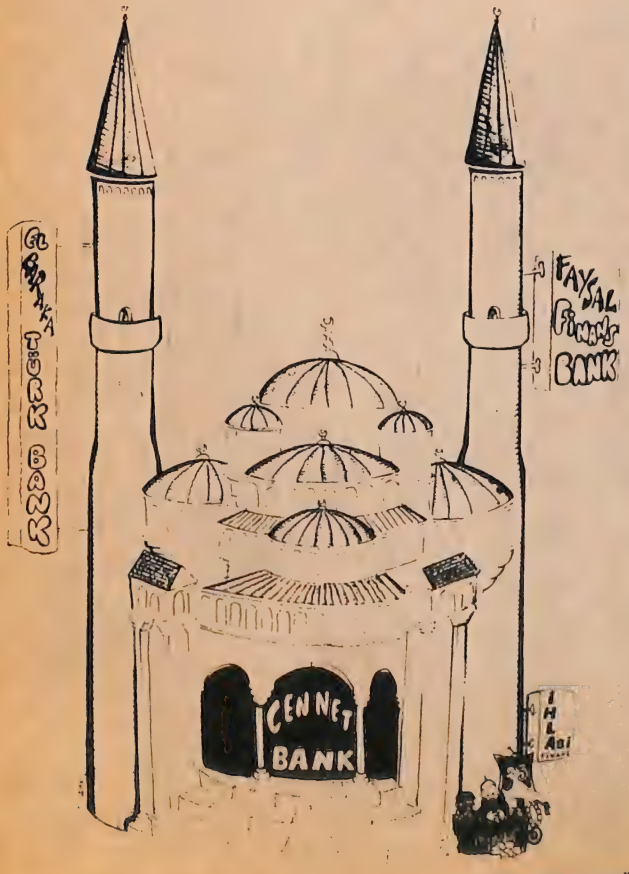

CANOL KOCAGÖZ

KARİKATÜR (Sivas)

Şeriatçılar, kafatasçılar, yobazlar; Araştırmacı-Yazar Asım Bezirci, Şair Metin Altıok, Şair Behçet Aysan, Şair Uğur Kaynar, Karikatürist Asaf Koçak, Yönetmen Erdal Ayrancı, Ozanlarımız; Nesimi Çimen, Muhlis Akarsu, Hasret gültekin ile Sevgili Gençlerimiz; Huriye Özkan, Yeşim Özkan, Özlem Şahin, İnci Türk, Muammer Çiçek, Yasemin Sivri, Asuman Sivri, Sait Metin, Serpil Canik, Serkan Doğan, Gülender Akça, Menekşe Kaya, Murat Gündüz, Belkıs Çakır, Koray Kaya, Nurcan Şahin, Ahmet Özyurt, Handan Metin, Seher Gül Ateş, Mühibe Akarsu, Carina Cuanna, Gülsün Karababa, Mehmet Atay, Kenan Yılmaz, Ahmet Öztürk'ü vahşice katlettiler.

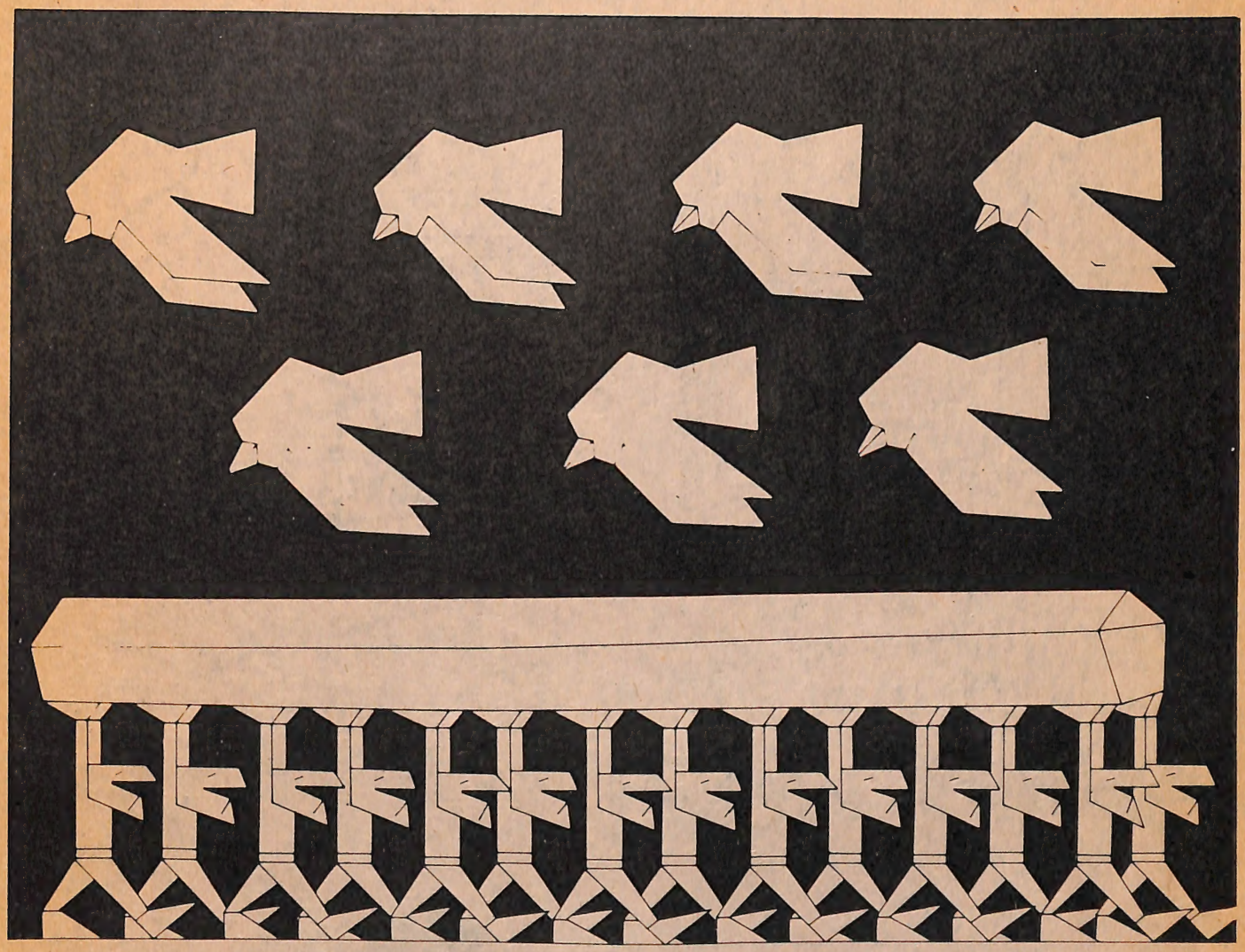

HÜSEYİN ÇAKMAK

UĞUR PAMUK

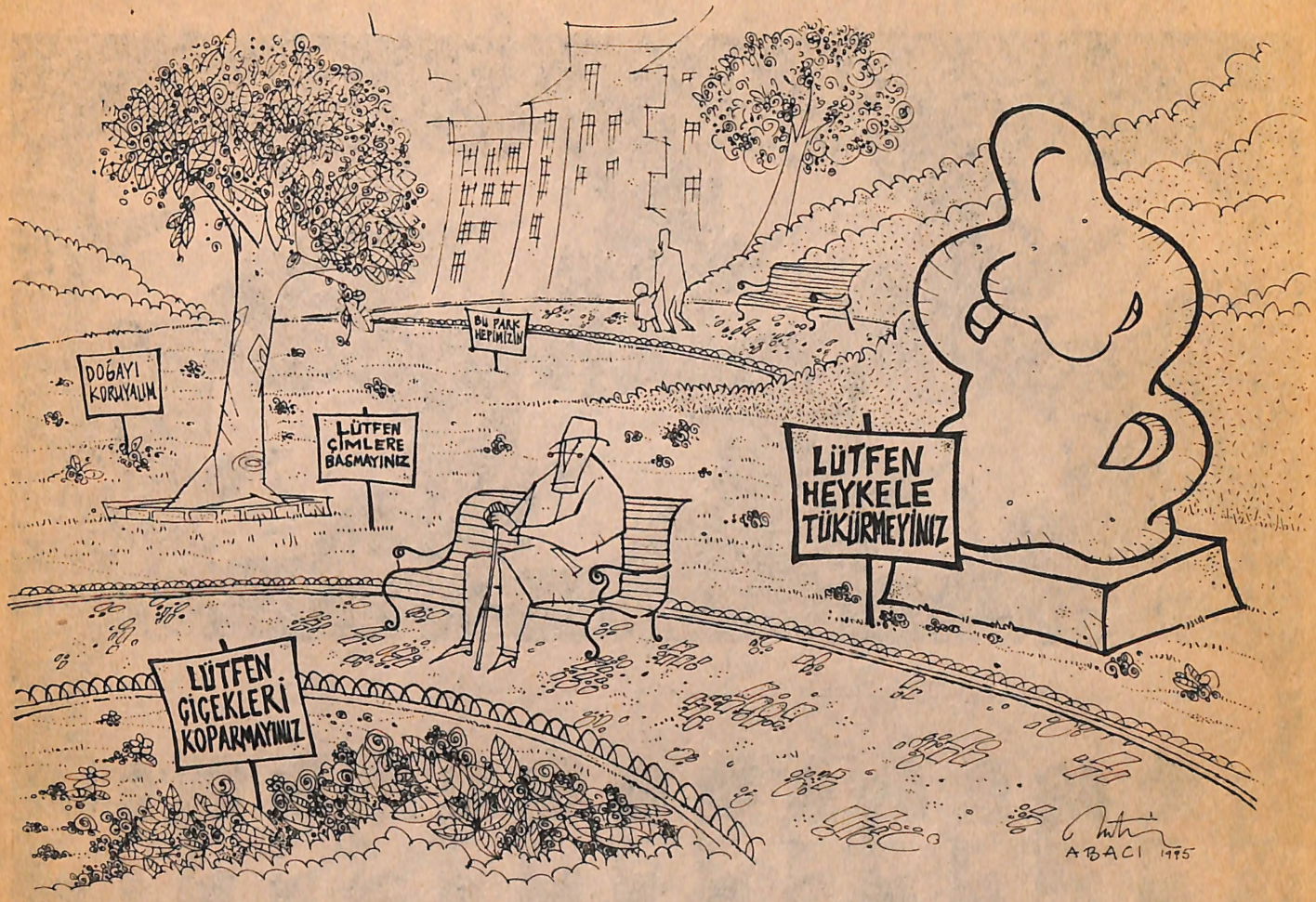

NECATİ ABACI

MEHMET TEVLİM

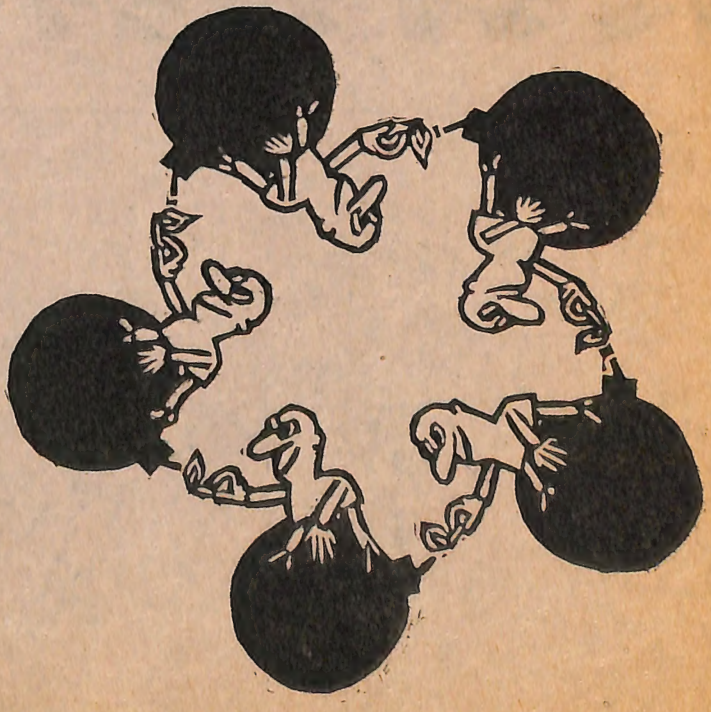

ALİ FUAT SÜER

HALKSU

"DOĞAL SEÇİMİNİZ"

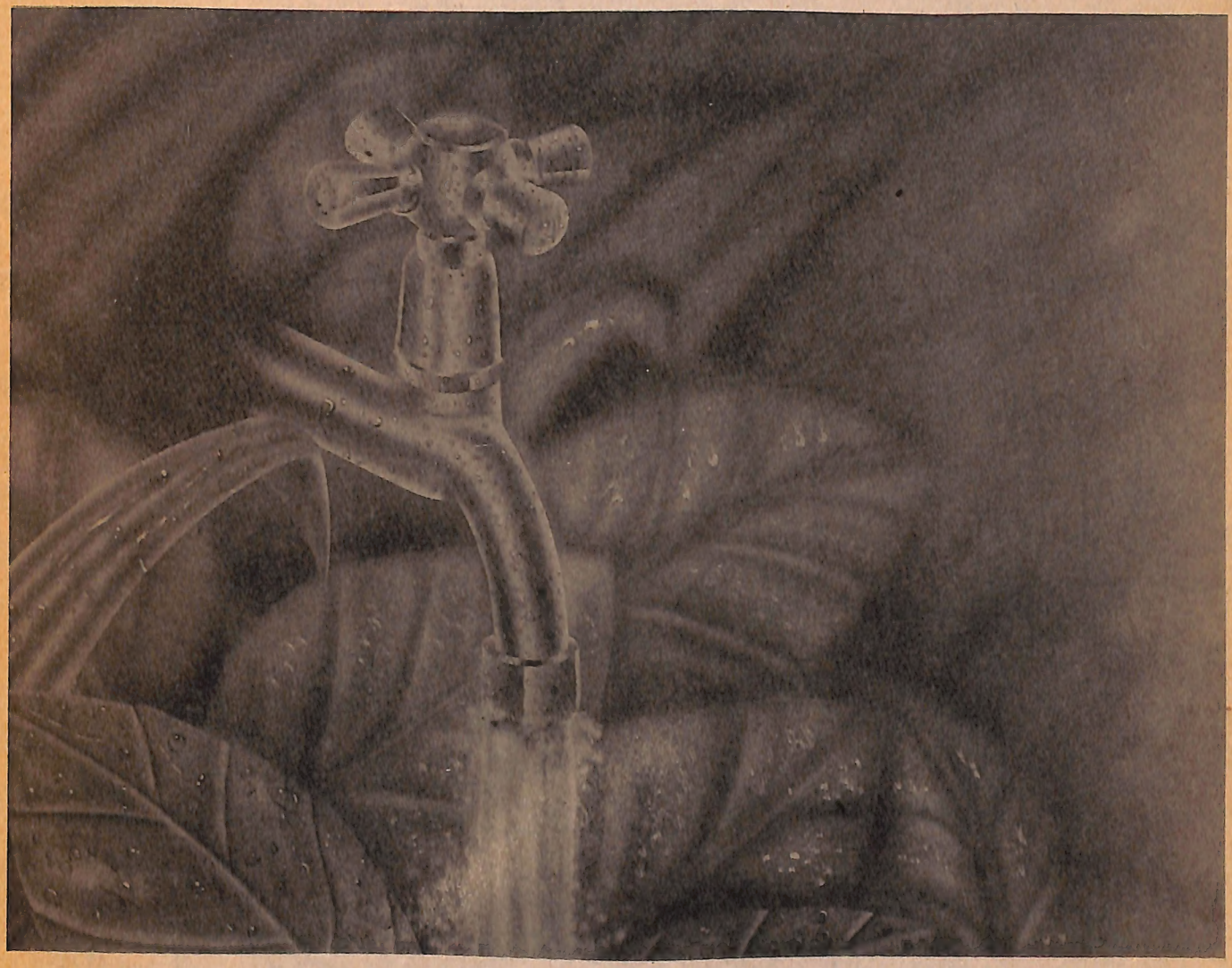

HALKSU ÇEŞMELERİ

100. YIL HALKSU
ÖĞRETMENLER CADDESİ
(100. YIL ULUPAZARI İÇİ)
BALGAT

AYRANCI HALKSU
HÜSEYİN ONAT SOKAK
SEMT HALİ İÇİ NO: 13/11
(AYRANCI ULUPAZARI KARŞISI)
A. AYRANCI

MALTEPE HALKSU
ŞEHİT GÖNENÇ CADDESİ
PARK-BAHÇE MD. BİNASI YANI
MALTEPE

YILDIZ HALKSU
PAZAR İÇİ (HALKPAZARI İÇİ)
MUHAFIZ ALAYI KARŞISI
YILDIZ

ÇANKAYA BELEDİYESİ / BELDE A.Ş.

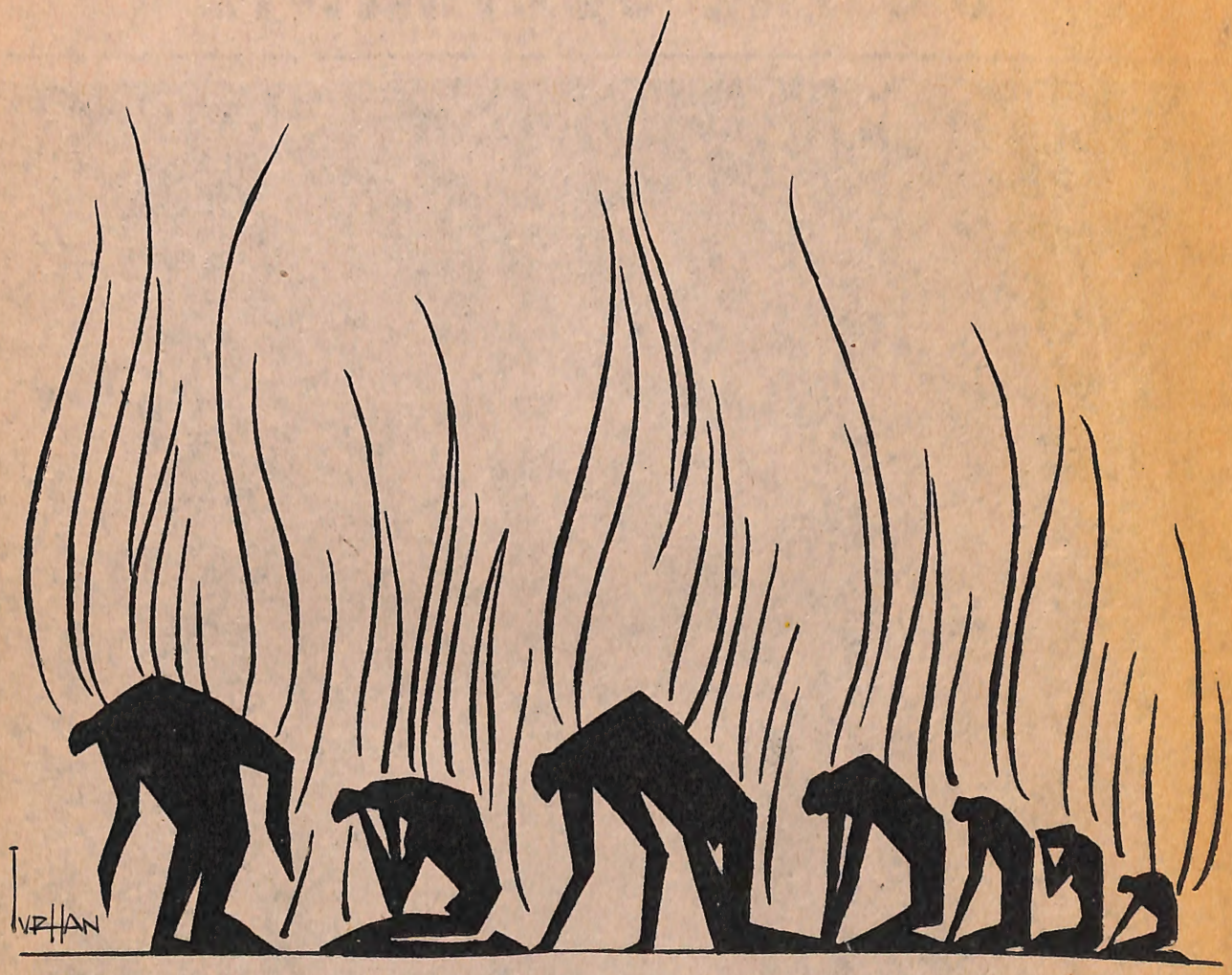

BEN
YAN
MASAM
SEN YAN
MASAN
NASIL
ÇIKAR
KA
RANLIKLAR
AYDINLIĞA...

NAZIM HİKMET